BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!

kitle

YIL: 16 HAZİRAN 1989 SAYI: 331

TSİP ve Birlik Sorunu

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi bu Haziran'da 15. yılını tamamlamış bulunuyor. Önümüzdeki mücadele yılı, ülkemizde sosyalist siyasal güçlerin eşiğinde durduğu yeni aşamada tüm güçlerimizi bu dönemin sorunlarını çözmeye, görevlerini yerine getirmeye daha fazla yoğunlaştıracağımız önemli bir evreyi işaret ediyor.

1990'lı yıllara girerken sorunlarımız nelerdir? Bunların bir bölümü evrensel nitelikte olup gerek tüm dünyada, gerekse ülkemizde son yıllarda yoğun bir şekilde tartışılmakta olan sorunlar.

TEORİK VE EVRENSEL SORUNLAR

Sosyalist toplumda mülkiyet biçimleri, sosyalist ekonominin düzenlenmesi, toplumsal kurum ve kuruluşların aralarındaki ilişkiler, sosyalist demokrasi, sosyalist çoğulculuk, komünist partisi ve devlet ilişkileri, devletin çözülmesinin gerekleri, ordu, güvenlik örgütleri, çok uluslu sosyalist ülkelerde milliyetler ve etnik topluluklar arasındaki sorunların ele alınışı, vb. gibi doğrudan doğruya sosyalist toplumla onun ekonomik, siyasal ve kültürel yönleriyle, sosyalist toplumda insan ilişkileriyle ve insanın gelişmesinin, yetkinleşmesinin önündeki engellerin nasıl kaldırılacağının aranmasıyla ilgili sorunlar. Bir başka deyişle bilimsel sosyalist öğretideki sosyalizm görüşleri ile gerçek hayatta yaşanılmış deneyler arasındaki farklılıkların, uyumsuzlukların genel ve özel kaynaklarının aranmasına, sosyalizm kavramının insan temelinde toplum ve birey bütünlüğünde irdelenmesine yönelik teorik çalışmalar ve tartışmalar.

Evrensel konuların diğer bölümünü ise günümüz dünyasının karmaşık ilişkilerinin aranması, derinlemesine tahlil edilmesi oluşturuyor. Bu konunun da merkezinde günümüz kapitalizminin irdelenmesi, tanınması, özelliklerinin ve özgüllüklerinin isabetle teşhis edilmesi, içinde taşıdığı trendlerin gözlenmesi yer alıyor.

Bilimsel teknolojik devrimin yeri, kapitalizme, uluslararası emperyalist sisteme sağladığı olanaklar, dünya pazarlarında kapitalizmin yeri gibi sorunlar bir yanıyla doğrudan kapitalizmi ilgilendiren, öte yanıyla Üçüncü Dünyayı ve sosyalist dünya dahil tüm insanlığı ilgilendiren önemli bir ekonomik, sosyal, siyasal inceleme konusu niteliğinde.

Aynı kapsamda militarizm, silahlanma, nükleer savaş tehdidi gibi sorunlar da bugün insanlığın en temel ve en ivedi konuları arasında. Aynı şekilde doğa ile insan arasındaki çelişki, doğanın tahribi ve sonra da bu tahribin tehlikeli sonuçlarıyla karşılaşmaya başlayan insanoğluna düşen sorumluluklar bir başka ivedi insanlık sorunu durumunda. Kısaca "global sorunlar" ya da "genel insanlık sorunları" diye adlandırılan, barış, Üçüncü Dünyanın yoksulluğu ve doğanın durumu gibi sorunlar başta Marksistler olmak üzere yeryüzünün tüm hümanistlerinin üzerine dikkatle eğilmesi gereken önemdeler. Dolayısıyla da, biz Türkiyeli Marksistlerin gündemindeler.

Gerek sosyalizm ve sosyalist toplumla ilgili, gerekse kapitalizm, Üçüncü Dünya, barış, teknoloji, çevre sorunları gibi global sorunlarla ilgili tüm evrensel konular düşünsel planda daha uzun yıllar tartışılacaktır. Bizler en aktif biçimde bu tartışmaların içinde olmalıyız, başka ülkelerde bu konularda ileri sürülen görüşleri yakından izlemeli, fakat tartışmalarımızı onlarla sınırlı kılmadan, ya da taraf olma pisikozuna girmeden üretken ve yaratıcı olmalıyız. Ülkemizdeki sosyalist düşünsel birikimi küçümsememeli, pratik faaliyet bakımdan geçmişte ne denli bölünmüş —ve bu nedenle Türkiye solu olarak ne denli başarısız bir sınav vermiş— olursak olalım, gerek sosyalizm öğretisi bakımından gerekse düşünsel ve kültürel birikim açısından ülkemizdeki zihin potansiyelinin de bu tartışmalara katkı getirecek düzeyde olduğunu bilmeliyiz.

Kısaca andığımız kuramsal konulara ve evrensel sorunlara kafa yormadan, o konuda düşünsel bir zenginleşmeyi ve üretkenliği yaratmadan, temel yaklaşımlarımızı geliştirmeden ülkemizde yaratıcı olamayacağımız gibi, pratik mücadele ve politikalar için gerekli olan ideolojik güçlülüğü de sağlayamayız.

Bununla birlikte, gerek dünyada, gerekse Türkiye'de daha uzun yıllar tartışılacak olan konulardaki görüş farklılıklarını hareketimizin politik ve örgütsel sorunlarını çözmenin önüne bir engel olarak koyamayız.

Bir başka deyişle, hareketimizin en önemli sorunu olan birlik sorununun çözümünü evrensel ve kuramsal plandaki o sorunların dünyada çözümleneceği bi-

linmedik bir tarihe erteleyemeyiz. Bu nedenle, yukarıda sözünü ettiğimiz teorik ve evrensel konuların ya da sorunların tartışılması sürerken, ülkemiz pratiğini de ileri götürmenin yerel sorunlarını tartışmak ve çözüme ulaştırmak zorundayız.

TÜRKİYE'YE ÖZGÜ SORUNLAR

Hareketimizin ülkemize özgü sorunlarının başında kuşkusuz ki, **birlik sorunu** gelmektedir. Birliğin ideolojik temelinin belirlenmesi gerektiğinden, tabii ki, bu sorun yukarıda değindiğimiz kuramsal ve evrensel tartışma konularından bağımsız değildir, ama birlik için ideolojik bazın ana çerçevesi ve olmazsa olmaz niteliğindeki temel verileri müştereken benimsendikten sonra andığımız sorunların tartışılması, ayrı görüşlerin savunulması birliğe engel de değildir.

Birliğin düşünsel ve siyasal görüşleri elbette herhangi bir ülkede geçerli olabilecek genel doğrulardan ibaret değildir. Bu birlik ülkemizin koşullarında belirleneceğine, politik mücadele Türkiye toprağında yürütüleceğine göre, öğretinin toplumumuza yaratıcı olarak uygulanması, Türkiye'nin özgüllüklerinin ve geçirmekte olduğu sosyal, ekonomik, siyasal ve kültürel süreçlerin tartışılması, bu konudaki görüş birliklerinin çoğaltılması, zaten varolanların güçlendirilmesi birliğin kurulmasında önemli olduğu gibi, kuruluştan sonra inşa edilmesini ve güçlendirilmesini sağlayacaktır.

Çünkü, sonuçta kurulacak olan örgütsel birliğin asli görevi politika yapmaktır, emekçi halk yığınlarının siyasal örgütlenmesinde ve tekelci sermayeye karşı mücadelesinde aktif ve etkili bir rol oynamaktır.

Siyasal birlik, kuşkusuz ki, en yetkin ifadesini partide bulabilir. Ülkemizde solun, tüm Marksistlerin en geniş kesimlerinin ilk adımından itibaren ön tartışmalarına katılabilecekleri, görüşlerini yansıtabilecekleri geniş kapsamlı bir ön çalışma sürecinden geçerek kolektif iradenin mümkün olduğunca geniş ve katılımcı bir anlayışla gerçekleşmesini sağlamak ve partinin kuruluşuna gitmek ve özdeş değil türdeş olan ve olabilecek olan tüm eğilimleri kucaklayabilecek bir politik örgütü yaratmak birliğin ana sorunudur.

Bu ön çalışmalar içinde ve sürmekte olan çeşitli emekçi hareketleri, mücadeleleri, demokratik mücadeleler içinde aynı zamanda tüm solun ortak bir blokunu da inşa etmek, aynı parti çatısı altında yan yana gelemeyecek kadar farklı düşünceleri taşıyan, fakat kısmi taleplerde ve mücadelelerde eylembirliği halinde güçlerini birleştirebilecek olan eğilimlerin de bir sol blok halinde birliklerini sağlamaları, mücadele birliklerini yaratmaları, şu anki birlik sorununun diğer önemli boyutudur.

BİRLİK SORUNU VE TSİP

Gerek birlik gerekse birliktelik sorunları Türkiye Sosyalist İşçi Partililer için hiç de yeni değil. TSİP'liler 12 Eylül'den önceki dönemde de, 12 Eylül faşizminin bastırdığı koşullarda ve gizlilik çalışmasında da, bugün değişmekte olan siyasal koşullarda da hem birlik için, hem de güç ve eylem birliği için hazır olmuşlardır, sadece hazır olmamışlar sürekli ve ısrarlı bir şekilde girişimlerde bulunmuşlar, birliğin ve birlikteliğin gereklerini yapmışlardır.

TSİP'liler 12 Eylül öncesinde birliği savunurlarken, birliğin ısrarlı takipçisi olurlarken, bu konudaki uluslararası deneyleri örnek gösterir, birliğin niçin kaçınılmazca zorunlu olduğunu bıkıp usanmadan anlatırlarken, yayınlarında siyasal çalışmalarında en başta bu konuya ağırlık verirlerken, değişik eğilimlerden hemen hemen tüm siyasi örgütlenmeler bu ısrarları "küçük parti olmanın bir sonucu" diye yorumluyorlardı ve birliğe dudak kıvırıyorlardı. TSİP'in bazı birlik girişimlerine yanıt verilir gibi olunduğu durumlarda da görüldü ki, karşıdan gelen yaklaşım "gel bana katıl" görüşmesi yapmaktan ibaret.

Birlikçi olmak ve birliği savunmak neydi? Bu sorunun yanıtını açık ve seçik bir şekilde vermek büyük önem taşımaktadır. Çünkü birlik —örgütsel ve siyasal birlik, tek bir partide birleşmek anlamında birlik— sorunu bugün değişik kapsam ve biçimlere ulaşmış olmakla birlikte, birlikçiliğin temel vasıfları değişmemiş bulunuyor. Hatta bugün birliğe dünkünden daha yakın olduğumuz ve hemen her siyasi eğilimin birlikten söz ettiği koşullarda bu husus daha da büyük önem taşıyor.

Birliğin vazgeçilmez koşulu, olmazsa olmaz şartı şudur: Birliği öngören, bunun için çaba gösteren her siyasal örgüt, adı ister parti olsun isterse kendini başka bir şekilde nitelesin, her politik örgüt birlik aşamasına geldiğinde kendisini feshetmeye ve birlikte kurulacak o birlik örgütüne tek tek üyeler olarak gitmeye hazır olduğunu açıkça deklare etmek zorundadır.

Buna hazır olmadan birliğe hazır olunamaz. "Ben birlik arifesinde kendi örgütsel varlığıma son vereceğim, başkaları ile birlikte oluşacak partide de hizip gibi —ayrı bir disiplini, ayrı bir hiyerarşisi olacak tarzda— davranmayacağım, benim bugün örgütsel varlığımı oluşturan üyelerden yeni partiyi benimseyenler onun görüşlerini, programını, ilkelerini, tüzüğünü kendilerine uygun buldukları taktirde kendi özgür iradeleri ile oraya üye olacaklardır, o kolektif iradeyi o partinin başka üyeleriyle birlikte oluşturacaklardır" denilmeden birlik gerçekleşemez.

Birlikçiliğin diğer ön koşulu birliğin bir aritmetik toplam olmadığını, bir nicelik sorunu olmadığını, nitel bir değişme, helezonun bir üst halkasına ulaşma olduğunu, bu nedenle siyasal birliğin bir sendikalar birleşmesi gibi alınamayacağını ve fakat bu yeni nitel aşamanın etkisini nicelikte hemen göstereceğini, toplumsal bir etki yaratacağı için çok sayıda kuruluşta yanyana gelenlerin çok çok ötesinde üye ve taraftar kazanacağını kavramaktır.

Bu kavrayış ise ister istemez şu zorunluluğu önümüze koyar: Müştereken kurulacak olan parti mevcutların teker teker hepsinden daha ileri, daha işlevli olmalıdır, görüşleri, eylemleri toplumsal ve siyasal yaşama daha yatkın olmalıdır. Çünkü o aşamaya kadar

varılmış olan düzeye, mevcut sosyalist potansiyele hitap edemeyecek, azami derecede beyin, özveri ve pratik çalışma gücünü kendi bünyesinde toplayamayacak bir birlik, hareketin gerisine düşmekten kendisini kurtaramaz.

Yukarıda andığımız diğer koşulla birlikte, bu iki faktörün de açıkça gösterdiği gibi herkesin kendi örgütünü öncü görmesi birliğe aykırıdır. Geçmişte kendilerini öncü ilan etmiş olanlar birlikçi olmamışlardır, bugün de aynı tutumu sürdürmek birlikçi olmamak demektir.

TSİP kendisini işçi sınıfı partisi görmüştür, bunun tüm teorik, politik ve örgütsel gereklerini yerine getirmeye çalışmıştır, fakat kendisini hiç bir zaman **öncü parti** ilan etmemiştir. Kendisini işçi sınıfı partisi ilan etmekle, işçi sınıfının öncü partisi ilan etmek arasında çok ciddi bir fark vardır. TSİP işçi sınıfının öncü partisinin ancak ve ancak birlikle yaratılabileceğini söylemiştir ve birliğe giden yolda işçi sınıfının ideolojik ve örgütsel bağımsızlığını ne yasallık koşullarında, ne de 12 Eylül sonrası şartlarda elden bırakmamıştır.

BUGÜNKÜ BİRLİK SORUNU VE ÇÖZÜMÜ

Politik örgütsel birlik sorunu, 1990'lı yıllara girerken öz ve nitelik değiştirmemiştir, fakat yeni ve yaratıcı yöntemleri gerektirecek şekilde biçim değiştirmiştir.

Devrimci mücadelede hazır kalıplar, şablon yahut reçeteler yoktur. Koşullar değiştikçe, yöntemlerin, çözümlerin değişmesi de sadece normal değil, gereklidir de.

12 Eylül öncesinde TİP, TSİP ve TKP, aralarındaki çeşitli görüş ayrılıklarına rağmen birbirlerine en yakın olan, ayrı ayrı durmaları için fazlaca bir nesnel zemin bulunmayan partilerdiler. Şayet bir araya gelip Türkiye toprağındaki mücadele konusunda, Türkiye toplumunun değerlendirilmesinde görüş birliğine ulaşabilselerdi tek bir programa ulaşabilirler ve birleşebilirlerdi. Ama böyle bir üçlü birleşme görüşmeleri önce hem TİP'in hem de TKP'nin kendilerini öncü görmeleri nedeniyle, sonra da sadece TKP'nin bu tutumunu ısrarla sürdürmesi yüzünden gerçekleşemedi. Bu üç partinin birleşmesi durumunda gelip bu partide yer alacağını söyleyen pek çok aydın, sendikacı, işçi, emekçi vardı. (O yıllarda TKP ve TKP'liler TİP ile TSİP'i bırakınız birlik içinde görmeyi bilimsel sosyalist bile saymıyorlar, "marxcılık-lenincilikten esinlenmiş ve etkilenmiş legal sosyalist akımlar" diye niteliyorlardı.)

12 Eylül'den sonraki yıllarda, artık üçü de konspirasyon koşullarında bulunan her üç partinin birleşmesi gene mümkündü. Gizlilik şartlarının getireceği teknik zorlukların ve sakıncaların titizlikle aşılması olanaksız değildi. Fakat gene TKP'nin 5. Kongresi'nde oybirliğiyle alınmış bir kongre kararında da görüldüğü gibi, TKP, "TSİP'le birlik olamaz" diye bir hükme varmıştı. Buna karşılık aynı Kongre'de TKP yöneticileri TİP'le birlik ilişkilerinin iyi gittiğini açıklamışlardı. Bu ilişkiler 1987'de sonuçlandığında ve varılan sonuç belgeleriyle açıklandığında ise artık ne TKP ile TİP'in, ne de TİP, TSİP ve TKP'nin birleşmesi ülkemizde birlik sorununu çözmede **tayin edici** bir role sahipti. (Bütün bu andığımız süreçte TSİP'le birliğe müteallik hiç bir görüşmede bulunmayan, TSİP'in bu konuda yazmış olduğu mektupları dahi yanıtlamamış bulunan TKP'nin TİP ile birleşme kararı ve belgelerinin açıklanmasından hemen sonra her iki partinin genel sekreterlerinin TBKP'yi yasalda kurmak üzere yurda dönmelerinde de TSİP'e herhangi bir öneri yoktu. Ama bu dönüşten beş ay sonra iki parti TSİP'e birleşme görüşmeleri önerisinde bulundular.)

Geçen yılın bahar aylarında TSİP'in birlik konusundaki tutumu ve konumu netti: TBKP ile TSİP'in birleşmesi ancak ve ancak mümkün olan en geniş birliğin yasal bir parti halinde gerçekleşmesine yardımcı olması halinde olumluydu, bu nedenle TBKP ile TSİP bu en geniş birlik hedefini önlerine koymalıydılar. Bu hedef açıkça deklare edildiği ve öyle bir birlik partisi için en geniş tartışmalar ve ön çalışmalar illere, ilçelere varıncaya değin yaygınlaştırıldığı, bu çalışma resmen ve fiilen başlatıldığı taktirde TBKP ile TSİP'in birleşmesi, bu birleşmeyi **geçici** ilan etmeleri, asıl birliğin, yurt içindeki çalışmalardan geçerek ve ona katılacak **herkesi** kapsayacak biçimde bir birlik hedefinin öngörüldüğünün deklare edilmesi kaydıyla hemen gerçekleşebilirdi.

SOMUT BİRLİK PROJESİ

TSİP bu görüşünü bugün de korumaktadır ve TBKP ile TSİP'ten ibaret görmediği birliğin muhataplarına —gerek örgütler olarak, gerekse tek tek kişiler olarak tüm muhataplarına— somut bir proje sunmaktadır.

- Bugün birlik, geniş, yasal, yığınsal bir partide sağlanabilir.
- Böyle bir parti, aynı örgütsel çatı altında bağdaşabilecek ve uyumlaşabilecek görüş farklarını sosyalist çoğulculuk ve parti demokrasisi içinde gerçekleştirebilir.
- Siyasal birliğin çözüm yolunu böyle bir partide gören ve kendi örgütsel varlığını o partinin kuruluşuyla birlikte sona erdirebilecek olan politik örgütlenmelerin temsilcileri ve hiç bir örgütten yana olmamakla birlikte, bu birliğe ve partiye katkı getirebilecek olan saygın ve yetkin Marksistler bir araya gelip program taslağı, ideolojik temel metin ve parti işleyiş esaslarını havi taslak belgeleri tartışmaya sunarlar. Yurdun dört bir yanında bu projeyi benimseyen insanlar bir araya gelirler, sunulan tartışmaları ve taslakları düzenli olarak aralarında tartışırlar, girişimcilerle ilişki kurarlar, yerel planda toplantılar, paneller, kapalı salon toplantıları düzenlerler, parti sorununu tüm boyutlarıyla enine boyuna tartışırlar. Böylece birleşme partisinin kuruluş sürecine daha ilk andan itibaren kendi özgür iradeleriyle, düşünceleriyle, pratik çabalarıyla katılırlar.
- Böyle bir tartışma —hatta tanışma, birbirini tanıma, daha iyi anlama— süreci içinde mevcut örgütselliklerin içinde yer alanlar artık kendilerini o yeni müşterek partinin üyeleri gibi görmeğe başlayacakları gibi, halen hiç bir siyasal örgütün üyesi ve taraftarı olmayan-

lar da kendilerini ve diğer arkadaşlarını kurulacak olan o partinin örgütlü mensupları gibi görmeye başlarlar. Böylece, birlik sadece düşüncelerde olmayacağına göre, bugüne kadar ayrı ayrı siyasal örgütlenmelerden ya da tek tek, ayrı ayrı siyasal eğilimlerden kişilerin kaynaşmaları, insani ilişkileri bir başka düzlemde geliştirmeleri, dostluk, arkadaşlık bağlarını güçlendirmeleri gibi son derece önemli bir insani süreç de gerçekleşmiş olur.

• Sonuçta, birliğe ve onun özelliklerine, düşünsel ve örgütsel oluşumuna ya da zamanlamaya karar vermek artık ne mevcut partilerin yöneticilerine, ne de onların temsilcilerinin içinde yer alacakları girişimci kurulun iradesine bağlıdır. Artık sözkonusu olan binlerce ve binlerce diri unsurun oluşmakta ve gelişmekte olan kolektif iradesidir.

• Bu süreç, sadece tartışma, tanışma, kaynaşma süreci değildir, aynı zamanda müştereken politika yapmak, politika üretmek, emekçi katmanlar arasında, sendikalarda, sair meslek örgütlerinde, kültür kuruluşlarında, işçi, emekçi ve öğrenci eylemlerinde müştereken ve fiilen varolma sürecidir de.

• Ve bu süreç aynı zamanda ortak ve güçlü kampanyalar yürütme ve mücadele birliğini bugünkünden çok daha güçlü bir şekilde örme sürecidir. Bu kampanyaların en başında kuşkusuz ki, demokrasiye değgin olanları bulunmaktadır. Bunlar bir bütün olmakla birlikte, siyasal demokrasinin en hayati sorunları olan, 141-142'nin kaldırılması, siyasal affın çıkarılması, bu tür yasakların kaldırılması için verilecek mücadeledir.

İşte Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin ısrarla savunduğu ve gerçekleşmesinde TSİP'lilerin en aktif ve gönüllü bir biçimde yer alacakları birlik projesi budur.

Bu birlik projesinin muhatapları TBKP'den ve tek tek Marksistlerden de ibaret değildir. Böyle bir projeyi makul bulan, en azından tartışma sürecinde, her düzeyde ve her düzlemde tartışmalara katılabilecek olan tüm politik örgütlenmelere yapılmış bir öneri olarak anlaşılmalıdır.

Çünkü böylesi bir yakınlaşma, tartışma, diyalog ve ortak eylem süreci, aynı partide birleşebilecek olan tarafların ve kişilerin sayısını azamiye çıkaracağı gibi, süreç içinde aynı partide yer alamayacak olanların da bugününden çok daha gelişkin bir birlikteliğe, sol bloka ulaşmalarını kolaylaştıracaktır. Hatta belki de daha ileri yıllarda, bu sol bloku oluşturacak sosyalist siyasal güçlerin bir parti halinde birleşmeleri, daha gelişkin daha ileri, daha güçlü bir birlik aşamasına girilmesi bile sözkonusu olabilecektir.

Türkiye solundaki hiçbir politik örgüt unutmasın ki, aramızdaki farklılıklar ne olursa olsun, birbirimize birbirimizden daha yakın politik güçler yoktur. Gene hiç kimse unutmasın ki, bugün soldaki sayısız parti ve gruba üye ya da taraftar olarak mensup olanlardan **kat kat fazlası** hiçbir grubun, partinin, eğilimin taraftarı değildir. Ülkemizdeki sosyalist potansiyelin bu muazzam dinamiği yok sayılarak hiçbir yere varılamaz. Bu potansiyel ve onu oluşturan insanlar ise bizden birlik istemektedirler.

Keza, 9 yıldır yeni kuşaklar yetişmiş, yeni yeni birikimler oluşmuştur. Örneğin son işçi hareketlerinde hepimizin örgütlü arkadaşları aktif rol almışlardır, fakat hiç birimizin örgütünden olmayan binlerce işçi liderinin —"ben sosyalistim" diyen ve sosyalistlerin, solun birleşmesini isteyen, "gelip bizi bölmeyin" diye titizlenen— binlerce ileri ve devrimci işçinin hareketlerde, eylemlerde sendika taban birimlerinde, iş yerlerinde ne denli aktif rol oynadıklarını hepimiz gördük.

Solun birliği ve birlikteliği sağlandığı taktirde çok daha büyük bir potansiyelin, şu anda atıl durumda duran, sosyal demokrasiden ise hiçbir şey ummayan muazzam bir halk birikiminin politik sola kazanılabileceği ve siyasi mücadelede, diğer ekonomik demokratik mücadelelere seferber edilebileceği açık bir gerçekliktir.

Bu potansiyeli bilinmedik bir zamana kadar çözümsüz ve siyasal birliksiz bırakmak kimsenin hakkı olmadığı gibi, kimse de o potansiyeli ben kazanırım, çünkü öncü benim gibi iddialara kalkışmamalıdır.

Geçmişte bu gibi iddiaların bizzat onu ileri süren örgütlere ne denli zarar verdiği, emekçi halk hareketine ise hiçbir faydası dokunmadığı yeterince görülmüş olsa gerektir.

BÖLÜNME GELENEĞİNE SON VERMEK

Bölünme **geleneğine** son vermek ve bu geleneği tarihe gömmek yeterli değildir. Karşı karşıya bulunduğumuz gereklilik birlik dönemini başlatmaktır. Zaten bölünme alışkanlığına son vermek de ancak birliği başlatmakla ve görüş ayrılıklarının birliğe engel olmadığını bilmekle, onları birleştirebilmeyi başarmakla, ileride de görüş ayrılıklarının bölünmelere yol açması eğilimlerine ve anlayışlarına karşı duyarlı ve önleyici davranmakla mümkündür.

Kuşkusuz ki, solda bölünme alışkanlığı sadece bizim ülkemize özgü değil. Dünyanın hemen hemen her ülkesinde geçmişte de, bugün de böyle alışkanlıklar gözlenmiştir, gözlenmektedir. Nitekim bu yüzden Batılı burjuva aydınları eskiden solculardaki, komünistlerdeki bu bölünme alışkanlığına "Bir friksiyon, üç fraksiyon" sözüyle takılırlardı. (Bir friksiyon —sürtüşme— üç fraksiyon yaratır, bunlardan ikisi sürtüşmeye taraf olanlar, üçüncü fraksiyon ise tarafsız kalanlardan oluşturulur anlamına gelen bu istihza ne yazık ki doğruydu.)

Soldaki bölünme alışkanlığının bütün dünyada yaşanmış ve kimi yerlerde hâlâ yaşanıyor olması, Türkiye solu için asla bir mazeret teşkil etmemelidir. Çünkü bölünmeleri kaçınılmaz gibi görmek, onu bir yazgı kabul etmek anlamına gelir. Oysa insan bilinci bunu önleyebilecek düzeydedir. Bizce bölünmeler solun kaderi değildir, bölünmelerin kaçınılmazlığı görüşü de bu nedenle idealist bir bakıştır. Bu idealizmin temelinde ise perfeksiyonizm (mükemmelliyetçilik) yatar. Bir ideolojik ya da politik veya pratik ayrılık durumunda keskin tar-

tışmalar ortaya çıktığında her iki taraf da kendi savlarını "mutlak doğru" kendisini ise "kuşkusuz haklı" görmek gibi bir perfeksiyonizm içine girerken idealizme düşmektedirler. Bölünmeler bu yüzden tarafların bilincine "işçi sınıfının, ya da hareketin yüksek çıkarlarının gereği" biçiminde yansır. Böyle yansıyınca yanlış bulunan karşı görüş zararlı görülür, ortaya çıkan ihtilafın tarafları giderek kamplaşırlar, düşmanlaşırlar, böylece görüş ayrılığı önce ihtilafa, oradan çelişkiye, sonra da uzlaşmaz çelişkiye dönüştürülür. Fikir ayrımının tartışmayı aşıp karşılıklı suçlamaya dönüşmesi ister istemez insan psikolojisinden ve doğasından kaynaklanacak sübjektiviteleri de birlikte getirir, kimi zaman kişilerde bir fiksasyon yaratır. Nitekim ülkemizde geçmişte pek sık tanık olduğumuz gibi taraflardan bazıları şiddet kullanarak bu "çelişki"yi çözmeye bile kalkışmışlardır. Toplu kavgalar, örgüt binası basmalar "devrimci haklılığın" gereği sayılmıştır. Bu kavgaların, çatışmaların yaralanma ve hatta ölümle sonuçlandığı bile görülmüştür.

Bilindiği gibi şiddet ancak **uzlaşmaz çelişkilerin** ürünü olabilir. Bunun da temelinde **sınıf uzlaşmazlıkları** vardır. Bölünme durumunda şiddet uygulanması, ya da iki sol grubun birbirine saldırması hangi sınıf çelişkilerinin ürünü olabilir? Bunların sınıf karşıtlıklarıyla hiçbir ilgisi yoktur. Solun içindeki görüş ayrılıklarının bu denli akut hali gelmesi ayrılıkların soyut bir düzlemde antagonistleştirilmesi, sonra da o soyut düşünsel —fakat daha çok da psikolojik— düzlemde tekrar hayata indirgenerek savaşa dönüşmesidir.

Tarihte en fazla bilinen ve tekrarlanan Menşevik ve Bolşevik ayrımında bile, taraflar zamanla ayrı sınıf ya da zümre temellerine oturmuşlar, fakat yanyana bulunabilmişler, farklılaşma çok daha arttıktan sonra bile işçi-köylü-asker Sovyetlerinde sağ ve sol SR'lerle hep birlikte davranabilmişlerdir. Bolşevik-Menşevik ayrımı ancak Şubat Devriminden sonra Menşeviklerin burjuva hükümetine katılmasıyla ve devrim için mücadele eden kitlelere karşı uygulanan baskıya ortak olmasıyla uzlaşmaz bir çelişkiye varmıştır. Şubat-Ekim arasındaki altı ayda ise özellikle Temmuz ayaklanmasından sonra Menşevikler bu tutumlarından ötürü tabanlarını büyük ölçüde yitirmişler, Şubat'a kadar Menşevikleri izleyen işçi ve diğer emekçiler Bolşeviklerin safına geçmiştir. Sözü geçen sürede bir yandan Kerenski iktidarı, öte yandan Sovyet iktidarı varken ve Bolşevikler "bütün iktidar Sovyetlere" sloganını öne sürerken, Menşeviklere de burjuva hükümetinden ayrılmaları ve Sovyet saflarında yer almaları için çağrı yapmaktaydılar. Ancak Temmuz ayaklanmasının hükümet tarafından kanlı bir şekilde bastırılmasından sonra Bolşeviklerle Menşevikler arasındaki bağlar kopmuştur.

Lenin'in Menşeviklere karşı düşünsel planda yazdığı ateşli polemikleri örnek alıp, aynı Lenin'in Menşeviklerle birlikte olmak için gösterdiği ısrarlı çabaları görmezlikten gelmek, tabii ki, birlikçi olmayan anlayışları ve yaklaşımları Lenin ve Leninizm adına kutsamayı getirir.

Marx zamanındaki en büyük bölünmede de I. Enternasyonal'i torpilleyenler, önce çalışmaz hale getirip, sonra da fiilen dağılmasında başlıca rolü oynayanlar anarşistler olmuşlardı.

II. Enternasyonal ise kendi kendini çökertmişti. Aynı birliğin üyeleri olan sosyal demokrat partiler kendi burjuvazilerinin savaş politikalarını benimseyip Avrupa'nın işçilerini birbirlerine karşı savaşa gönderince, tabii ki II. Enternasyonal çökecekti. Bu savaş destekçiliğiyle birlikte partilerde savaşa karşı sol kanatlar oluştu. Bunların ayrılarak komünist partileri kurmaları işçi sınıfı siyaseti ile burjuva siyaseti gütme gibi derin bir ayrılık noktasının keskinleşmesinden sonra oldu. Buna rağmen III. Enternasyonal, gerek sendikalarda ve diğer kitle örgütlerinde, gerekse gericiliğe karşı mücadelede sosyal demokratlarla birlikte olunması için ısrarlı çabalar gösterdi. Lenin "Sol Komünizm Bir Çocukluk Hastalığı" kitabını komünist partilerdeki sol ve sekter eğilimlere karşı yazdı. III. Enternasyonal 1935'deki Komintern 7. Kongresine kadar sol sekterizme karşı mücadelesini sürdürdü, hatta Komintern Yürütmesi'nin eski sekter kararlarını her toplantıda adım adım aştı.

Lenin'in ve komünistlerin sosyal demokrasiye karşı bile ne denli esnek ve yapıcı olmaya çalıştığını, ideolojik ve siyasal plandaki eleştirilerine rağmen işbirliği olanaklarını aramayı elden bırakmadığını bilen Türkiye solu, nasıl oluyor da kendi aralarındaki ayrılıkları böylesine keskin noktalara kadar götürebiliyorlardı? Türkiye solundaki ayrılıklar, komünistlerle sosyal demokratlar arasındaki ayrılıklardan daha mı büyüktü, bizim solun değişik gruplarının sınıfsal temelleri çok mu farklıydı ki, kavgalara varacak kadar keskin zıtlıklar ortaya çıktı?

Her grubun mensuplarının kendi benimsedikleri politik görüşleri en doğru (ya da en az yanlışlı) görmeleri doğaldır, çünkü o kişiler bu nedenle o siyasal örgütlenmenin içindedirler, aksi halde bağımsız bir Marksist olarak hiç bir siyasal grubunu benimsemeden ve beğenmeden örgütlenmenin dışında kalmaları gerekir. Ne var ki, bir grubun kendisini en doğru görmesi ile **öncü** görmesi aynı şey değildir. Bu denli bölünmüşlükte ve bölünmelerde öncülük iddiaları birer yanılsamadan ibarettir. Ve birliğe de, birlikçiliğe de engeldir.

Bugün solun pek az kesimlerinin değil, birkaçı hariç tüm kesimlerinin birliği savunmaları, öncülük iddialarından vazgeçmiş olmaları olumlu bir sürecin başlangıcıdır. Bu süreci başlangıç noktasında bırakmamak, hızlandırmak herkesin sorumluluğudur. Bu amaçla da birliğin düşünsel zeminini, temel referans noktalarını —yukarıda andığımız kapsamıyla— en geniş şekilde tartışmak gerekiyor. Temel teorik sorunlardan ve sosyalizm anlayışından, ülkemizin özgüllüklerine ve hareketin görevlerine, ivediliklerine kadar bir dizi konunun geniş bir şekilde tartışılması ortaya çıkacak kollektif iradenin düşünsel bazını ve birlik noktalarını ortaya koyacaktır.

İçinde bulunduğumuz birlik sürecinde, eskiye nazaran farklı olan

bir başka husus da Türkiye solundaki geçmiş ayırım noktalarının bir bölümünün ortadan kalkmış bulunmasıdır. Gerek dünya sosyalizmindeki yeni süreçler, gerekse Türkiye solunda son on yılın getirdiği düşünceler ve netleşmeler, bugün 1980 öncesinden çok farklı ideolojik ve politik konumları önümüze koymaktadır. Bu nedenle, birlik ve ayrılık noktalarının varılan bu düzlemde saptanabilmesi artık farklı bir düzlemde geçecek tartışmalarla, diyaloglarla mümkün olabilecektir.

Gerçi dün varolan kimi temel ayrım noktaları bugün de devam etmektedir: Örneğin silahlı propaganda anlayışı ya da devrimciliğin şiddeti kutsamak şeklinde anlaşılması veya kısmi hedefler için, güncel ekonomik-demokratik talepler için mücadelenin reddedilmesi veya küçümsenmesi, yahut da geçmişte ülkücü faşistlere karşı meşru müdafaanın teorideki "silahlı mücadele" sanılması (oysa Lenin Kara yüzlere karşı silahlı savunmaları meşru müdafaa diye niteler, silahlı devrim mücadelesiyle ilgisi olmadığını söyler) ya da Arnavutluk'ta, Kuzey Kore'de iman gücüyle ve kişi tapıncıyla sürdürülmekte olan kışla komünizmini ideal sosyalizm diye yüceltmesi vb. gibi özellikleri koruyan gruplar ve militanlar bugün de mevcuttur.

Bununla birlikte, sosyalizm anlayışı, sosyalist toplumun temel özellikleri, sosyalizm ve insan-toplum-birey kavramları, sosyalist devlet-toplum ve demokrasi kavramları, sosyalist çoğulculuk, günümüz dünyasında genel insani sorunlar, barış, çevre ve teknoloji sorunları ve nihayet parti kavramı gibi bir dizi çok önemli teorik ve pratik sorunlarda, bugün ülkemiz solunda kimi eski ayrım çizgilerini aşan, onları ya tümüyle, ya da derece derece geride bırakan çok yönlü gelişmeler ve değişmeler mevcuttur. Gerçi bu gibi temel konulara bakışta ortaya çıkan yeni konumlar bazı yeni ayırım noktalarını da getirmiştir, fakat bu yeni ayırım çizgileri tartışmalar ve birlikte çalışmalar içinde aşılmayacak türden değillerdir, ya da bu tür ayrılıklar artık birliğe engel değildir.

Bu nedenle iyimser olmadan söyleyebiliriz ki, bugün ülkemiz solunda birliğin ideolojik ve politik zemini de eskisiyle kıyaslanmayacak derecede gelişmiştir, genişlemiştir. Böyle bir nesnellik elbette ki, programatik sorunların aşıldığı anlamına gelmemektedir, fakat bunların aşılabilmesi için ya da farklılıklara rağmen aynı partide bulunulabilmesi, tek partide toplanamayacakların ise basit işbirliklerinin ötesinde güçlü ve uyumlu bir sol blok, değişik akımlardan oluşmuş tek bir **hareket** oluşturabilmeleri bugün dünkünden çok daha mümkündür ve muhtemeldir.

Şu halde birliğe giden yolda her grubun kendini ideolojik-politik bakımdan çekül doğrultusu gibi görüp diğer görüşleri "sağımdakiler" ve "solumdakiler" diye tasnife tabi tutması, yerini her grup için "hangi düşünsel ve siyasal görüşlerle, eğilimlerle aynı partide bulunabiliriz ve diğerleriyle ortak bütünsel hareketi nasıl yaratabiliriz?" tarzındaki soruya ve arayışa terketmelidir. Birlikten sözeden herkesin böyle düşünmesi gerekir.

Özetle, 1990'lar Türkiyesine girerken, birlik ve birliktelik sorununda mevcut sol birikimi olduğu gibi görebilmek, nesnel olarak kavrayabilmek, gerek dünya solundaki ideolojik değişmeleri, gelişmeleri, tartışmaları, gerekse ülkemiz toprağındaki sol düşünce ve siyasetin değişmelerini, gelişmelerini, iç tartışmalarını verili durumda yeniden ve sıhhatli olarak değerlendirmek şarttır. Büyük ölçüde düşünsel planda yapılacak bu yeniden değerlendirmeler, aynı zamanda, toplumumuzun ve dünyanın son on yıl içinde geçirdiği evrimleri, içine girmiş olduğu sosyal, ekonomik, politik ve kültürel süreçleri isabetle tesbit etmekle, dünyamızda ve ülkemizde ayağı yere basan somutluklar manzumesine ulaşmak için yapılacak değerlendirmelerle, tahlil ve belirlemelerle bütünleştirilmek zorundadır.

Ve nihayet tekrar tekrar belirtelim ki, birliği ve birlikteliği mevcut grupların kendi aralarında çözecekleri bir sorun diye anlamamak, politik örgütlenmelerin hinterland'larını fersah fersah aşan bir sosyalist birikimin içindeki —örgütlü bulunmayan— tüm gelişkin ve diri unsurlara mutlaka ulaşmak, birlik sürecini onlarla birlikte geliştirmek ve kolektif iradenin oluşmasını onlarsız düşünmemek, varılan noktada birlikçiliğin vazgeçilmez koşullarından birisidir.

GEÇMİŞİN DEĞERLENDİRİLMESİ SORUNU

Birlik için öngörülen dönemde geçmişin değerlendirilmesi de yer almalı. Ne var ki, böyle bir tartışmaya girildiğinde her grubun "ben her şeyde haklıyım, ya da en haklıydım, en yanlışsızdım" diyeceği anlaşılıyor. (Hatta o kadar ki, bir grup olma iddiasını taşımadığını geçmişte belirtmiş olan Birikim Dergisi'ni yayınlayanlar bile dokuz yıl sonra yeniden yayına başladığında eski sayılardan alıntılar yaparak "Olaylar tümüyle bizi doğruladı, biz şu tarihte şunu, şu tarihte şunu söylemiştik, hepsi doğru çıktı, daha sonraki yıllarda eski sayılarımız sahaflarda en aranır koleksiyon oldu" demişlerdir.)

Böylesi bir "gruplar arası tartışma" birliğe hizmet etmez, yapay tartışmaları ve sürtüşmeleri getirir. Bu nedenle, geçmişin değerlendirilmesi genel ve toplu olarak yapılırsa, "şu grup, bu grup" olarak değil, geçmişte tamamen veya kısmen paylaşılmış olan olumluluklar ya da olumsuzluklar, hatalar veya sevaplar tek tek ve belirgin eğilimler olarak, belirlemeler olarak sıralanırsa, bunları vareden nesnellikler aranırsa, böylece karşılıklı suçlamalardan çıkılırsa, bugün artık derece derece veya tamamen kabul edilen olumsuzluklar kesinlikle reddedilirse, buna karşı olumlulukların altı çizilirse ve onlar tüm sola maledilirse, tüm solun ortak değerleri halinde altları çizilirse, birbirimizle münazara eden tavırla değil, birbirimizi anlamaya çalışan bir yaklaşımla geçmişe eğilinirse ortak ya da hiç değilse çoğunluk tespitlere varılabilir.

Daha da önemlisi, bu konuların tartışılmasının "gruplar arası tartışma" olarak kalmamasının asıl güvencesi, hiç bir gruptan olmayan sosyalistlerin tartışmaya ka-

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!

kitle

Yurtdışı Eki

SAYI: 331
HAZİRAN 1989

Bonn Wackersdorf'ta Pes Etti!

Federal Almanya'nın Bavyera eyaletinde birkaç yıl önce inşasına başlanan ve projenin başlatılmasından bu yana da inşaatın durdurulması yönünde karşı gösterilerin aralıksız sürdürüldüğü Wackersdorf atom santralinin yapımından resmen vazgeçilerek inşaat çalışmaları durduruldu.

Yakın zamana kadar kendi ülkelerindeki atom santrallerinin en güvenlikli santraller olduğunu, hiçbir şekilde tehlike arzetmediklerini övünerek söyleyen F.Alman yetkililer, gerçeğin hiç de böyle olmadığını, bu ülkedeki atom santrallerinin de büyük kazalar geçirebileceğini Biblis atom santrali örneğinden sonra kabullenmek zorunda kaldılar. Wackersdorf atom santrali gibi çok büyük bir projeden, milyarlarca mark harcandıktan sonra vazgeçilmesinde F.Almanya'daki santrallerin de yüzde yüz kontrollerinin mümkün olmadığının açığa çıkmasının büyük etkisi olmuştur.

Diğer yandan şimdiye kadar 2,6 milyar marklık harcama yapılan atom santrali çalışmalarının durdurulması atom enerjisi karşıtlarının bir başarısı olarak değerlendiriliyor.

Wackersdorf atom santralinin yapımının durdurulması doğrultusunda gösteri yapan on binlerce insana karşı zaman zaman savaşı andırır şiddet metodları uygulayan, gösteriler sırasında eline geçirdiği barış yanlısı göstericilere hapis ve büyük para cezaları veren F.Alman yönetiminin, bu santralin yapımının durdurulmasına zorlanması gerçekten de atom enerjisi karşıtlarının başarı hanesine yazılacak bir olgu.

Bilindiği gibi F.Almanya'da atom enerjisine karşı başlatılan gösteriler süreç içinde bir hareket haline gelmiş, ülkenin her köşesinde kurulan girişimler toplumun çoğunluğunu atom enerjisine karşı harekete geçirmeyi başarmıştır. Bugün Sosyal Demokrat Parti (SPD), Yeşiller, ve Alman Komünist Partisi (DKP)'nin de desteklediği ve içinde yer aldığı atom enerjisi karşıtı hareket F.Almanya'da atom enerjisinin hiç bir koşul ileri sürülmeden, derhal ve tümden durdurulmasını talep ediyor.

"Çernobil- son uyarı; radyoaktif bulutlar sınır tanımıyor"

Atom enerjisi üreten ülkelerin hemen hepsinde santrallerin bir çoğu bugüne kadar çeşitli büyüklükte kazalar geçirdiler. Bugünün teknolojisiyle yaşanan bu kazaların önünün alınamayacağı da biliniyor. Ve daha da önemlisi bu kazaların yarın insanların hayatını tümden tehlikeye sokabilecek boyutlarda olmamasının da tam güvencesi yok! ■

Avrupa Parlamentosu Seçimleri Yapılırken

Avrupa'yı II. Dünya Savaşı'ndan sonra "Marshal Yardımı" ile yeniden kurmak ve "komünizme karşı güçlü bir blok oluşturmak" üzere kurulan Avrupa Ekonomik İşbirliği Örgütü OECD ve Avrupa Konseyi gibi örgütlerden sonra 18 Haziran 1951'de bugünkü Avrupa Topluluğu'nun temelini oluşturan "Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu" kuruldu. F. Almanya, Fransa, İtalya, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg tarafından kurulan bu topluluğun amacı "savaşta kullanılan ana maddelerden kömür ve çelik üretiminin bundan sonra birbirlerine karşı kullanılacak biçimde geliştirilmemesi ve böylece savaş tehlikesinin ortadan kaldırılması"na yönelikti.

Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu oluşturan 6 ülke daha sonraki yıllarda Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu adı altında başka bir birlik daha kurdular. Bu iki kuruluşun 1 Ocak 1958'de "Roma Anlaşması" ile birleştirilmesiyle Avrupa Topluluğu oluşturuldu. O zaman 6 ülke tarafından kurulan topluluk, süreç içinde 6 ülkenin daha katılımıyla 12 üyeye sahip oldu.

Avrupa Topluluğu'nu oluşturan 12 üye ülkeden, doğrudan seçilerek gelen temsilcilerden oluşan, üye ülkelerin ekonomik gelişmelerine, üretim süreçlerine, zaman zaman da insan haklarının ihlaline müdahale eden, aldığı tavsiye kararlarını üye ülkelerin hükümetlerine yaptırtan Avrupa Parlamentosu'nun seçim mahalline girildi. 18 Haziran'da yapılacak seçimler için topluluk üyesi ülkelerin partileri hazırlıklarını yoğun bir şekilde sürdürüyorlar.

Avrupa Topluluğu çalışmaları çerçevesinde 1992 yılında üye ülkelerin kendi aralarındaki sınırların kaldırılmasının planlanması Haziran ayında yapılacak Avrupa Parlamentosu seçimlerini daha da önemli kılıyor. Tek bir Avrupa devleti oluşturmayı amaçlayan bu projede daha çok söz sahibi olma, ortaya çıkacak 320 milyon nüfuslu devletin geleceğini belirlemede daha etkin olma isteği üye ülkelerdeki partileri ve temsil ettikleri siyasi eğilimleri bu seçimlere daha çok önem verdirtiyor.

Bilindiği gibi Avrupa Parlamentosu'nda üye ülkelerden gelen temsilciler siyasi eğilimleri doğrultusunda gruplar oluşturarak, parlamentoda görüşülen konulara gruplarının eğilimleri doğrultusunda yön vermeye çalışıyorlar.

518 üyesi olan Avrupa Parlamentosu'na üye ülkelerden F. Almanya, Fransa, İngiltere ve İtalya 81'er, İspanya 60, Hollanda 25, Yunanistan, Belçika ve Portekiz 24'er, Danimarka 16, İrlanda 15 ve Lüksemburg 6 temsilci gönderiyor.

1984 yılında yapılan son seçimlerden sonra Avrupa Parlamentosu'nda en büyük grup 165 temsilci ile sosyalistler ve sosyal demokratlara ait. İkinci büyük grubu oluşturan hıristiyan demokratların temsilci sayısı ise 119. Komünistler ve onlarla birlikte hareket eden bağımsızların oluşturduğu grubun temsilci sayısı 48. Hollanda ve Danimarka'dan gelen temsilciler arasından "Gökkuşağı" diye adlandırılan ve genellikle çevrecilerden oluşan grubun 20 temsilcisi var. Geri kalan temsilciler de liberallerden, bağımsızlardan, çeşitli tutucu ve faşist partilerden oluşuyor.

Yaklaşan Avrupa Parlamentosu seçimleri üye ülkelerdeki politik arenada çeşitli olguları öne çıkarıyor. Örneğin, F. Almanya'da son dönemde eyalet seçimlerinde sürekli oy kaybına uğrayıp hükümet etmekten düşen gerici koalisyon ve en büyük ortaklarından CDU (Hıristiyan Demokrat Birlik) için bu seçimler bir nevi güven oylaması niteliğinde olacak. Avrupa Parlamentosu seçimlerinde de oy kaybına uğrayacağı tahmin edilen F.

Alman hükümetini oluşturan partilerin, koalisyonu daha ne kadar devam ettirebilecekleri ilgiyle bekleniyor.

Avrupa Parlamentosu seçimlerinin ortaya çıkardığı bir başka olgu da, seçimlere katılan neonazi örgüt ve partilerin seçim propagandalarının hemen hemen aynı olması. Avrupa Topluluğu üyesi ülkelerin hemen hepsinde yabancıların yaşıyor olması ve ekonomik krizin, işsizlik sorunu ve benzer sıkıntıların sorumluları olarak gerici güçler tarafından yabancıların gösterilmesi, bu ülkelerin neonazi partileri tarafından kullanılarak seçim propagandalarının ilk sıralarına yerleştiriliyor. Ya da daha çok oy toplamayı bekledikleri kırsal kesim insanlarına yönelik olarak Avrupa Topluluğu'nun tarımla ilgili kısıtlayıcı tedbirlerini öne çıkarıp, genellikle tutucu olan kırsal kesim insanlarının bu özelliklerine hitap eden argümanları kullanıyorlar.

F.Almanya'da seçime katılacak neonazi partilerden DVU (Alman Halk Birliği) adlı partinin ısrarla öne sürdüğü "Önce Almanya, Sonra Avrupa" sloganının arkasında yatan önce F. Almanya'nın sonra da tüm Avrupa'nın "parazit"lerden temizlenmesi anlayışını değişik ifadelerle Fransa'da, İtalya'da, Belçika'da, ya da İspanya'da o ülkelerin neonazi partileri de dile getiriyorlar. Ve bu anlayış Hitler döneminin meşhur "Bugün Almanya bizimdir, yarın ise tüm dünyaya sa-

hip olacağız" histerik belirlemesi ile aynı anlamdadır.

Avrupa Topluluğu'nun belirlediği üretim kotaları sonucu işlerini kaybeden işçilerden veya ürettiği tarım ürünleri ellerinde kalan çiftçilerden oy bekleyen neonazi partilerin, izlenen bu politikaların işverenlere hizmet ediyor olmasına hiç değinmemeleri de yine ortak yönlerinden bir başkası.

Geçmişte Avrupa Parlamentosu'nun pratik işlerliğinin fazla olmamasından kaynaklanan seçimlere katılım oranının düşükülüğü, neonazi örgütlerin kendi lehlerine kullanmak istedikleri olgulardan bir başkası. Militan taraftarlarını eksiksiz olarak seçime kanalize edebilecekeri ortada olan neonazi partiler, Avrupa Topluluğu'nun bugüne kadar uygulayageldiği politikalardan hoşnutsuz olanların bir kısmının da oylarını alıp seçilme barajını aşmayı ve 1992'de sınırların kaldırılmasıyla somut adımı atılacak Avrupa devletinin parlamentosunda güçlü bir grupla yer almanın planını yapıyorlar.

İşin ilginç olan yanı, 40 yıl önce dünyayı kana bulayan Hitler faşizminin hayat bulduğu topraklarda bugün yeniden böylesi bir tehlikenin açık şekilde tırmanıyor olması. Yakın dönemde yapılan kamuoyu yoklamalarının sonuçları, özellikle Republikaner (Cumhuriyetçiler) adlı neonazi partinin F. Almanya'da %5'lik barajı aşıp Avrupa Parlamentosu'na temsilci gönderebileceği yönünde. Faşizmin insanlık düşmanı her türlü uygulamasına en yakından tanık olmuş bir toplumda, faşist hareketin bu boyutlara tırmanabiliyor olması düşündürücüdür.

Diğer yandan bugüne kadar Avrupa Parlamentosu'nda güçlü bir grupları olan komünistler de seçimler sonucunda gruplarını daha da güçlendirmek için çalışıyorlar. Avrupa Parlamentosu'nda daha güçlü bir komünist grup Avrupa'da her gün boyutları büyüyen kitlesel işsizliğin önlenmesi, silahsızlanma, barış içinde yaşamak, faşist tehlikeye karşı bir teminat, yabancı düşmanının kırılması anlamına geliyor. Avrupa Topluluğu üyesi ülkelerin komünistleri de seçim propagandalarında bu ve benzeri olguları dile getirip haklı olarak emekçi insanların desteğini kazanıyorlar.

Avrupa Topluluğu'na tam üyeliği gerçekleşmediği için Türkiye Avrupa Parlamentosu seçimlerine katılamıyor. Ve Özal hükümeti Türkiye'yi ne kadar topluluğun içinde sayıyorsa saysın gerekli aşamalardan geçilmediği için topluluğun parlamento seçimlerine katılamamasının önündeki yasal engeller ikna edici olabiliyor. Ancak yaklaşık 30 yıldır Avrupa Topluluğu'nu oluşturan ülkelerde yaşayan ve Avrupa Topluluğu'nun her türlü yaptırımından doğrudan etkilenen Türkiyelilerin bu seçimlere katılma hakkından yoksun olmalarının açıklanabilecek hiçbir yanı yoktur. Ayrıca, F. Almanya'da Alman Komünist Partisi'nin Avrupa Parlamentosu seçimleri için liste başında aday gösterdiği Meral Yetimoğlu adındaki Türkiyelinin adaylığı F. Alman yüksek seçim kurulunca reddedilmesi de demokratik kurallar çerçevesi içinde açıklanır ve anlaşılır değildir.

Bugün Türkiye'de, Türkiye'nin Avrupa Topluluğu'na girmesi, ya da girmemesi tam üyelikten sonra Avrupa Parlamentosu seçimlerine katılabilme imkanına kavuşması, vb. olgular üzerinde değişik fikirler ileri sürülerek tartışılıyor. Avrupa Topluluğu'nu oluşturan gelişmiş kapitalist ülkelerin karşısında Türkiye gibi daha geri bir ülkenin, o ülkelerin çiftçisi durumuna düşeceği, vb. olgularla üyelik girişimine karşı çıkanlar olduğu gibi, üyeliğin ülkede sürekli kesintiye uğrayan demokrasiye bir nevi sigorta olabileceğini vb. olguları ileri sürüp üyeliği savunanlar da var. Bunlar olayın bir yanını oluşturuyor. Öte yanda ise, Avrupa Topluluğu'nu oluşturan ülkelerde, o ülke insanlarıyla aynı şartları paylaşan Türkiyeliler için Avrupa Parlamentosu seçimlerine katılabilme hakkının kazanılabilmesi birlikte mücadele edilebilirse mümkündür. Hak kazanıldıktan sonra kullanmak ya da kullanmamak herkesin kendine özgü bir durum olur. ■

Türkiye Demokrasi ve İnsan Hakları Derneği Kuruldu

Geçtiğimiz yıllarda Türkiye'de kurulan, demokratik hak ve özgürlüklerin yeniden kazanılması, korunması ve insan.haklarının ihlaline son verilmesi doğrultusunda başarılı çalışmalar yapan İnsan Hakları Derneği'nin paralelinde çalışacak işlevi olan bir dernek 21 Mayıs günü Federal Almanya'da kuruldu.

Kısa adı TÜDAY olan Türkiye Demokrasi ve İnsan Hakları Derneği, yurtdışında yaşayan pekçok yazar, ressam, öğretmen, sanatçı ve siyasi örgüt temsilcilerinin desteği ve katkısıyla oluşturuldu.

Çalışmalarının ana prensibini Türkiye'deki insan hakları ve demokrasi ihlallerinin yurtdışında etkin bir şekilde teşhir edilmesi ve kamuoyu oluşturulması olan TÜDAY'ın yurtdışında yaşayan Türkiyelilerin hak ve özgürlüklerinin korunması doğrultusunda da işlevi olacak.

F.Almanya'nın Köln şehrinde geniş bir izleyici kitlesinin önünde gerçekleştirilen kuruluş toplantısında Uluslararası Af Örgütü Türkiye sorumlusu Helmut Oberdick, İnsan Hakları Derneğini temsilen Bekir Doğanay ve Dr. Tarık Ziya Ekinci konuşma yaptılar.

51 kurucu üyesi olan TÜDAY'ın, kuruluş toplantısında Zeki Kılıç, Kemal Uzun, Enver karagöz, Mustafa Duru, Bayram Ayaz, Kürşat İstanbullu, Ramazan Dalgalı, Şakir Bilgin, Azim Yalçın, Ayşe Öktem ve Cumhur Aytulun'dan oluşan 11 kişilik genel yönetim kurulu belirlendi.

11 kişilik genel yönetim kurulu da 27 Mayıs günü yaptığı bir başka toplantıda başkanlığa öğretmen Şakir Bilgin'i, sekreterliğe sendikacı Bayram Ayaz'ı, saymanlığa Enver Karagöz'ü ve üyeliklere de Cafer Cebe ile Azim Yalçın'ı seçti. ■

KOMKAR 11. Kurultayı Yapıldı

Federal Almanya Kürdistan İşçi Dernekleri Federasyonu KOMKAR'ın 11. Kurultayı 20-21 Mayıs tarihlerinde Köln'de yapıldı.

"Nükleer silahlanmaya hayır, gerginliğe son!", "Yabancı düşmanlığına son", "F.Almanya'daki Kürtlerin ulusal varlığı resmen tanınmalı, radyo ve TV'de yayın, Kürt çocuklarına anadilde ders, Kürtler için sosyal danışmanlık ve isim seçme özgürlüğü sağlanmalıdır", "Kürt ulusuna kendi kaderini tayin hakkı", "F.Almanya göçmenler ülkesi ilan edilmeli, göçmenlere eşit politik, sosyal ve yasal haklar tanınmalı", "Türkiye ve Kürdistan halklarıyla dayanışma" ana temaları altında toplanan kurultaya çok sayıda siyasi ve demokratik örgütten temsilci katıldı.

KOMKAR 11. Kurultayında bir konuşma yapan Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi Genel Sekreteri Kemal Burkay konuşmasında, günümüzde yaşanan silahsızlanma ve askeri güç indiriminin sosyalist sistemin başarısı olduğuna değinerek, silahsızlanmanın ve yumuşama sürecinin ulusal kurtuluş mücadelesinin de önünü açacağını söyledi.

Konuşmasında, 12 Eylül yenilgisinden daha sonra yeniden güçlenerek çıkıldığını, yaşanan ve yaşanması muhtemel olan zor koşulların karamsarlığa sebep olmamasına da değinen Kemal Burkay, silahlı mücadelenin tek başına sonuca varmaya yetmeyeceğini, mücadelenin asıl belirleyici unsurunun kitlelerin kendi öz güçleri olduğunu belirtti.

İran Kürdistanı'ndan, Irak Kürdistanı'ndan ve Alman Komünist Partisi DKP adına temsilcilerin de selamlama konuşması yaptığı KOMKAR 11. Kurultayında "Silahsızlanmaya hayır, gerginliğe son", "Irkçılık ve yabancı düşmanlığına karşı halkların dostluğu ve eşit haklar için", "F.Almanya ve B.Berlin'deki Kürtlerin ulusal varlığı resmen tanınmalıdır", "F.Almanya'daki Kürdistanlı göçmenlerin birliği", "Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkı", "Türkiye ve Kürdistan halklarıyla dayanışma" başlıkları altında toplanan, gelecek dönem çalışmalarının ağırlığını teşkil eden konuları içeren karar tasarıları delegeler tarafından oy birliğiyle kabul edildi.

KOMKAR'ın 11. Kurultayı'na aralarında Yeşiller, Sosyal Demokrat Parti Köln örgütü, B.Berlin Alternatif Liste, Dünya Öğretmenler Sendikası FİSE, TÖB-DER Genel Başkanı Gültekin Gazioğlu, B.Berlin Öğretmenler Sendikası GEW, Peşeng, Sosyalist Parti (Türkiye), Protestan Kilisesi, Gerçek Avrupa Dayanışma Komitesi'nin bulunduğu pekçok parti ve örgütten mesajlar geldi.

Aşağıda Gerçek Avrupa Komitesi'nin KOMKAR 11. Kurultayına sunduğu mesajı yayımlıyoruz:

"Arkadaşlar, F.Almanya'da bulunan Kürt işçilerini bünyesinde toplayan ve onların ekonomik-demokratik haklarının kararlı savunucu olan KOMKAR'ın 10. yılını ve 11. Kurultayını Gerçek Avrupa Dayanışma Komitesi olarak başarı dileklerimizle selamlıyoruz.

Bizler, KOMKAR'ı F.Almanya'da verilmekte olan demokrasi mücadelesine olan katkıları yanısıra, T.Kürdistanı başta olmak üzere Kürdistan'ın değişik parçalarında Kürt halkına karşı yürütülen insanlık dışı engizisyonvari uygulamalara karşı verilen mücadelelerin ön saflarında kararlıca yürümesi ile tanıyor ve bu mücadelerin eninde sonunda Kürt ulusunun Kürdistan'ın bütün parçalarında hak ettiği onurlu yeri almasında önemli katkılar taşıdığına inanıyoruz.

Yine Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkı ilkesi başta, diğer tüm demokratik taleplerinin uluslararası planda haklılığının kavranması ve dayanışmasının yükseltilmesi yolunda KOMKAR'ın verdiği mücadelenin gereken etki ve yankıları yaratacağı ve hatta daha bugünden yaratmakta olduğu gerçeği Kürt ulusunun dostları tarafından olduğu kadar düşmanları sömürücü egemen militarist güçlerce de gayet yakınen biliniyor.

İçinde yaşadığımız toplumda Kürt çocuklarının anadil dersi, radyo ve TV'den yayın hakkı vb. demokratik taleplere ilaveten F.Almanya'da yaşayan Kürtlerin varlığının resmen tanınmasına değgin bir çok demokratik talebinizin haklılığını paylaşıyor ve bu talepler uğruna mücadelede Türk-Kürt tüm demokratların üzerlerine düşenleri yapmalarının gerekli olduğunu düşünüyoruz.

Arkadaşlar,

Öte yandan Türkiye'de 12 Eylül rejiminin üzerinde geçen 9 yılda Türk-Kürt emekçilerinin yürüttükleri mücadeleler sonucu rejimin kimi geri adımlar atmak zorunda bıraktırıldığı bir dönemden geçiyoruz. Yüzbinlerce insanın işkence görmesine, cezaevlerinde uzun süreler yatmasına ve hâlâ yatıyor olmasına, birçok ilericinin yurtseverin sakat kalmasına, idam edilmesine, hunharca öldürülmesine rağmen demokratik hak ve özgürlüklerin kazanılması, insanca ve insan onuruna yaraşır yaşama şartlarının olduğu bir ülkenin yaratılması, Kürt ulusu üzerindeki her türlü baskının sona erdirildiği, onun kendi kaderini tayin hakkının kabul edildiği bir Türkiye'nin yaratılması mücadelesinde her türlü zorbalığa rağmen kimi mevziler kazanılıyor, kazanılacak.

Evren ve hempası Özal'ın bütün çırpınışlarına rağmen emekçiler kendi hakları uğruna sokaklara dökülüyor, yine grev çadırlarını dikiyorlar Türkiye'de. Bu mücadelelerin sonuçta eksiksiz bir demokrasinin kazanılmasını, insan haklarına saygılı bir düzenin oluşturulmasını sağlayacağı bir gerçeklik olmakla birlikte, mücadelenin başarıya ulaştırılmasında, onunla dayanışma içinde olanlara, daha büyük sorumluluklar ve görevler düşüyor.

11. Kurultayınızın, verdiğiniz mücadelenin daha gelişip güçlendirilmesine hizmet edeceğini umuyor, hepinizi Gerçek Avrupa Komitesi adına selamlıyoruz." ■

tılmalarıdır. Onların hakemliğine başvurma anlamında değil, fakat oluşturmak istediğimiz kolektif iradede başından beri onların bulunmalarına büyük önem verdiğimiz için buna gerek vardır. Dahası da birlik ve topluluk ruhunun gelişmesine şu veya bu grubun mensubu olmadıkları için bir anlamda daha serinkanlı bakabilmeleri veya bu konuda çıkacak yersiz, gereksiz sürtüşmelere karşı tutum takınmaları, tartışmalarda gerek içerik olarak, gerekse üslup olarak olumlu bir pay sahibi olmaları mümkündür. Dikkat edilirse, sözünü ettiğimiz insanlar hem sosyalist olup hem de örgütlü mücadeleyi reddeden ve geçmişten beri bu tutumlarını kemikleştirmiş "profesyonel ÇBS"ler değildir. Örgütlü mücadelenin zorunluluğunu kavramış ve geniş, kapsamlı bir birlik partisine susamış, öyle bir oluşumun gerçekleşmesine katılacak, o örgüte varıldığında da üye ya da aktif bir taraftar olarak onu güçlendirecek, ayrıca tüm solun ortak blok ve tek bir **mücadele hareketine** dönüşmesi için kendine düşecek işlevi yerine getirecek kimseler bu tartışmaların muhataplarıdırlar ve onların katılımlarını sağlamak gerekmektedir.

Geçmişe bakış konusunda bir başka husus da hareketimizin en eski gününden bu yana olan topyekün tarihidir. Bu genel irdelemede ister istemez 60'lı yıllara kadar olan dönemi 60'lı yıllarda hareketin kitleselleşmesinden bu yana geçen —diyelim ki **çeyrek yüzyıllık** dönemi— aralarındaki organik, geleneksel, hizipsel, düşünsel rabıtaları asla gözden uzak tutmadan fakat gene de ayrı ayrı ele almak gerekmektedir. Bugün solda varolan eğilimlerin, akımların hepsinin kökenini hareketimizin uzak tarihine bağlamak 1960 ve özellikle 1970 sonrası birikimin özelliklerini, genelliklerini gözden uzak tutmak olur. (Örneğin 12 Eylül öncesinde en yaygın, en yığınsal akım olan Devrimci Yol hareketini, 1960 öncesi TKP'nin, hatta 1960 sonrası TİP'in hangi geleneklerine, düşünsel köklerine bağlayabiliriz?)

Bu noktayı vurgulamak gereğini duymamızın nedeni TBKP Genel Sekreteri'nin Yeni Açılım'da Mayıs 1989 tarihli sayıda yazdığı bir yazıdaki yaklaşımın birliği daraltıcı niteliğidir. TKP ile TİP birleştiklerinde "Eskiden TKP vardı, sonra TKP ve TİP diye iki kola ayrıldı, şimdi bu iki kol birleşti ve birlik esas olarak gerçekleşti" şeklindeki yaklaşımın üstüne basan, bu yaklaşımın öneminin TBKP tarafından aradan geçen zamanda yeterince vurgulanmamasını hata kabul eden genel sekreter, birliğin bu tarihsel çizgi üzerine oturması gerektiğini belirttikten sonra bu partinin esas olduğunu söylüyor ve kendi dışındakilere "gelin evimizin duvarlarını birlikte örelim" çağrısında bulunuyor. Bu yaklaşımın birlikle ve birlikçilikle ilgisi yoktur, "TKP vardı, sonra TİP ona katıldı, şimdi de diğerleri gelsin TBKP'ye katılsın" anlayışı kendi programını ve çerçevesini dayatmak demektir.(Nitekim aynı yazıda TBKP'nin program övgüsü yapılmakta ve dünyada "Yeni Düşünce" ışığında hayata geçirilmiş, politikaya dönüştürülmüş ilk program olduğu belirtilmektedir).

Tarihsel geçmişimize sahip çıkalım, belleğini yitirmiş devrimciler durumuna düşmeyelim, geçmişte acı çekmiş, kahırlara katlanmış insanlara saygı duyalım, o hareketi o zamanki dünya komünist hareketi içinde geleneksel yerine oturtalım, fakat birlik o eksen çerçevesinde oluşacaktır demeyelim. Hem "dünya değişti, çok değişti, Türkiye de çok çok değişti, çok değişti" deyip, hem de 1930'ların, 40'ların üye sayısı 200'e bile varmamış, —51 tevkifatından sonra fiilen örgütselliği dağılmış— partisini, artık çok değişmiş olan Türkiye'nin ve dünyanın bugününe projekte etmeye kalkarsak, birliği daraltıp, birlik olmaktan çıkarmış ve ister istemez eksen diye kendimizi önermiş oluruz. Dolayısıyla da 60'lı, 70'li ve de 80'li yıllarda kazanılmış olan onca birikimi, —kendimiz dışındaki muazzam birikimi— adeta yok sayan, ya da kendimize tabi gören bir konumda kalırız.

Şayet geçmişimiz böyle bir yaklaşımla ve benzeri argümanlarla tartışılacaksa, hiç tartışılmasın daha iyi: Bugünkü verili durumda ideolojik ve politik ana noktalar tartışılsın, tarihimizin tartışılması birlik ve birliktelik sağlanıp, pekiştirildikten sonraki yıllara, ya da solun tarihine eğilen uzmanlara bırakılsın, daha iyi.

Çeşitli kereler dile getirdiğimiz bugünkü somut birlik önerilerimizi TSİP'in 15. kuruluş yıldönümü vesi-

(Devamı 11. sayfada)

Şili KP Kongresi Yapıldı

Resmen yasallaşmamış bulunan, fakat yarı-legal nitelikte bulunan Şili Komünist Partisi'nin 15. Kongresi 10 Mayıs'ta ülke içinde adı açıklanmayan bir yerde 200 delegeyle yapıldı. (14. Kongre 1970'de Allende'nin Başkan seçilmesinden ve Halk Birliği Hükümeti'nin kurulmasından önce yapılmıştı.)

Kongre'de Genel Sekreterliğe Halk Birliği Hükümeti'nin Maliye Bakanı ve Şili KP'nin önde gelen isimlerinden Volodia Teitelboim dört yıl için seçildi. Teitelboim, bir gazeteye yaptığı açıklamada Moskova'da bulunan Corvalan'ın kendisinin kongrede aday olmadığını belirtti. Teitelboim "Genel Sekreterlikte 31 yıl boyunca aynı kişinin kalması iyi bir çözüm değildi" diye sözlerine ekledi.

Kongre halk ayaklanması, bu yılki başkanlık seçimleri ve silahlı savaş gibi ülkenin en yakıcı sorunlarını tartıştı, ortak görüşlere vardı. Özellikle halk ayaklanması politikasına devam konusunda "Faşizm ile demokrasi arasındaki çelişkiyi çözmenin dışavurumu" tanımlamasıyla oybirliği oluştu. 14 Aralık seçimlerinde bir sivil hükümet kurulsa bile , bu yönetimin daha yukardaki bir askeri rejimin velayeti altında bulunacağından Partinin "halk hükümeti" şiarının ve politikasının süreceğini belirten Teitelboim, ayrıca partinin yenilenme sürecinde olduğunu, bu sürecin tartışmalarla ve düşünsel canlılık ve çeşitlilikle hızlanacağını, ama tartışmanın "mücadeleyi ve ülkenin yenilenmesini hedef alması" gerektiğini belirterek ve çağın belirtilerini komünistlerin görmesinin önemi üzerinde durarak "bilimsel-teknik, bilgisayar, sibernetik ve gen teknolojisi çağı" olan günümüzün belirtilerinin görülmesi, kadın sorunu, etnik azınlıklar, çevre ve sanayi üretimi gibi sorunlara çözüm getirilmesi gerektiğini ifade etti. ■

Sermayeden Demirel'e Destek

Kitle'nin geçen sayısında Özal'ın 26 Mart seçimlerinde uğradığı ağır hezimete rağmen gitmemekte direndiğini, zaman kazanıp "partisini toparlamayı" umduğunu, gerginlik ve bunalım politikası yaratarak, "12 Eylül öncesine geri dönme" umacısıyla istikrar isteyenleri yanına çekip, uygun bir zamanda erken seçimi kaçırarak gene üçte bir oyla başta kalmaya heveslendiğini söyledikten sonra, bütün bu gayretlerin beyhude olduğunu, artık kimsenin Özal'a başbakan olarak bakmadığını, herkesin artık Özal devrinin kapanmakta olduğunu bildiğini belirtmiştik.

Özal sadece içeride değil dışarıda da sıfıra müncer olduğunu biliyordu. Bu nedenle, bir dış şov yapmak istedi, el altından alel acele bir Tunus seyahati tezgâhladı. Eski görkemli seyahatlerinden birisini daha yapacak, uçak dolusu işadamı, bürokrat ve gazeteci götürecek, bütün dış gezilerinde olduğu gibi bu ülkeyle de ekonomik işbirliği sakızını çiğneyecek, bütün gezilerinde olduğu gibi "Türk müteşebbislerinin dışarıdaki itibarı" diye havanda su dövecekti.

Ne var ki, bu gezi de geri tepti. Beklediği işadamlarının hiçbirisi geziye gelmediler. Tekelcilerin en temsili kuruluşu TÜSİAD memur düzeyinde dahi bir yetkili göndermedi. Turgut Bey'in Tunus davetine sadece ikinci ya da üçüncü sınıf birkaç işadamı ile İstanbul'da, Ankara'da canı sıkılan bir kaç gazeteci icabet etti. Geziye katılan işadamları da "vefa" gereği Turgut Bey'i yalnız bırakmadıklarını, eski günlerinde onun gezilerine katılıp da, şimdi düştükten sonra katılmamanın vefasızlık olacağını Milliyet'ten Derya Sazak'a açıkça söylediler.

Turgut Bey, hemen her dış gezisinden olduğu gibi Tunus'tan da eli boş döndü. Eli boş dönmeye kendisi alışıktı, çünkü onun böyle tantanalı dış gezileri "iş koparmak"tan çok gösterişe dönüktü. Ne var ki, bu kez gösteriş de yapamadı. Tam tersine sönük, hazin bir gezi yaşadı Özal. Geziden son derece moralsiz döndü. Artık her geçen gün daha da zavallılaşmakta olduğunu farketmeye başladı.

Özal'ın bu hâl-i pür melâline karşılık Süleyman Demirel aynı günlerde atağa kalkmıştı ve yıldızının yeniden parladığı açıkça görülüyordu. Özal'ın dış gezisine metelik vermeyen işadamları aynı günlerde Demirel'den randevu almak için kuyruğa girmişlerdi.

Demirel işveren kuruluşlarını, meslek odalarını, Babıâliyi, sendikaları, üniversiteleri dolaşmaya başlamıştı. Gazete sayfalarında Demirel haberleri büyüdükçe, Özal haberleri ikinci plana itiliyordu. Sadece basında değil, TRT'de de durum aynıydı. Sanki görünmez bir el Demirel'i TRT'de pazarlıyordu. TRT televizyonunda parlamentonun üçüncü, 26 Mart seçimlerinin ikinci partisi Demirel'e ayrılan yayın dakikaları başbakan sıfatıyla gezinen Özal'ınkini kat kat geçmekteydi.

Artık belli ki, tekelci sermayenin önemli bir kesimi için Özal bitmişti, yeni bir Devr-i Süleyman başlamaktaydı. Demirel'i bir yandan pazarlamaya başlayan tekelciler, öte yandan tutmayacağını kendilerinin de çok iyi bildikleri "sağda bütünleşme", DYP-ANAP birleşmesi, vb. sözleri geveliyor idiyseler de, besbelli ki, şimdiden kendilerini Demirel iktidarına göre ayarlıyorlardı.

Demirel, Mayıs'ın son günlerinde Üsküdar İskele Meydanı'nda düzenlediği bir mitingde Özal'a mühleti verdi ve yapabileceğinden kendisinin de emin olmadığı bir tehdit savurdu: Temmuz, ya da en geç Ağustos başına kadar bekleyecek, şayet Özal elindeki iskemle çoğunluğuyla erken seçim kararı almazsa, "sine-i millete" dönecekti. Yani parlamenterlerini Meclis'ten çekecek ve Özal'ı erken seçime zorlayacaktı. (Gene aynı mitingde Demirel şayet bu seçim yasasıyla tek başına iktidara gelse dahi yeni bir seçim yasası çıkartarak yeni seçimlere gideceğini açıklıyordu.)

DYP'li milletvekilleri istifa edip de SHP'liler etmezlerse, Demirel o zaman "ANAP'ın dümen suyundan gitmesi halinde" SHP'yi "millete şikâyet edecek"ti.

DYP Genel Başkanı Temmuz-Ağustos zamanlamasını vererek Özal'ı ara seçimle tehdit etmektedir. 1982 Anayasasına göre şayet Meclis'teki toplam milletvekillerinin %5'i eksilirse, üç ay içinde ara seçimlere gitmek gerekmektedir. Yani, DYP'liler Meclis'ten çekilince Meclis zorunlu olarak üç ay içinde ara seçimler düzenlemek zorunda kalacaktır. DYP'lilerin seçilmiş olduğu seçim bölgelerinde yapılacak bir ara seçim sonuçları ise, 26 Mart'ta zaten sağda birinci parti olduğunu kanıtlamış, seçimlerden sonra tırmanışa geçmiş, burjuvazinin de desteğini alarak lehinde reklamı artmış Demirel'in büyük bir avantajı olacak, ANAP'ın oylarının %21,75'de de kalmayıp %10'lara doğru çekildiği böyle bir seçim taktiğiyle ispat olunacaktı.

Özal bu seçime gitmeyi göze alamazdı. Bir takım mevzuat boşluklarından yararlansa, Anayasayı yoruma tabi tutup ara seçime gitmese, bu kez sadece genel seçim kaçağı değil, ara seçim kaçağı olarak da karalanacaktı. Öyle bir durumda DYP diyecektir ki: Meclis'te 290 iskemlesi var, gene de korkuyor. Ara seçimden kaçıyor. Kendi anayasasını kendisi çiğniyor.

Böylece Özal'ı köşeye sıkıştırma taktiği en büyük etkisini ANAP milletvekilleri üzerinde yapacaktır. 26 Mart'tan sonra içlerine sinmiş olan korkunun ecele faydası olmadığını ve Özal'ın politikalarının kendilerini iyiden iyiye çıkmaza sürüklediğini görecek olan bir çok ANAP'lı parlementer kendilerine yeni kapı aramakta gecikmemek için ellerini çabuk tutmak isteyeceklerdir.

Öte yandan, ANAP'ın seçim ekonomisi izlediği ve kendisini avantajlı görürse bir baskınla sonbaharda erken seçime gitme alternatifini el altında tuttuğu görülmektedir. Demirel bu sıkıştırmasıyla, Özal'ın kendi isteğiyle re'sen se-

çime gitmesini önlemiş ve dediğini yaptırmış bir muhalefet lideri olarak Özal'a bir darbe daha indirmiş olacaktır.

Kuşkusuz ki, Demirel bu tehdidiyle ara seçimi değil, genel seçimi zorlamaktadır. Onun bu yolla Özal'ı erken seçime mecbur etmesi aynı zamanda seçimlerde tek başına iktidara gelmeye —ve ANAP'ı daha da eriterek, onunla bir koalisyona mecbur kalmamaya— yöneliktir.

Çünkü ANAP'ın artık üçte bir oyu tutturmasına ve çoğunluğu kazanmasına olanak bulunmadığını Özal da bilmektedir. Bu yüzden Özal'ın bazı akıl hocaları, erken bir genel seçimden sonra hiç değilse bir koalisyon hükümetine katılabilecek kadar bir ANAP grubu oluşmasını sağlayabilecek yollar aramakta ve önermektedirler. Bu hesaplardan biri, seçim sistemini yeniden değiştirmek, %10 olan ülke çapındaki barajı düşürerek küçük partilerin oylarının birinci ve ikinci partiye, özellikle birinci partiye yaramasını önlemek, gene aynı şekilde illerdeki barajı da azaltarak, DYP'nin avantajını kırmak, Özal'ın bu sistemle milletvekili seçtiremeyeceği seçim bölgelerinden gelecek iskemle sayısını artırmaktır. Kısacası Turgut Özal ANAP'a en fazla yarayacak seçim sistemini getirmek için şimdi ülke düzeyinde, illerde ve seçim bölgelerinde anket üzerine anket düzenletmekte, bu iş için kucak dolusu para dökmektedir.

Gene tabii bu seçim hesaplarından birisi de seçimlerde oy kullanma mecburiyetini geri getirmek, bunu Yüksek Seçim Kurulu'nun kararına bırakmamaktır.

Ne var ki, bu küçük hesapların hiçbirisinin sonuç verme şansı pek bulunmadığı gibi, bazıları geri de tepebilir. Örneğin, oy kullanma mecburiyetinin konulması halinde, genellikle kullanılmayan bu oylar, mecburen kullanıldığında istikrardan yana işlev görür. ANAP'ın 26 Mart'ta alamadığı bu oylar iki milyon kadardır. Fakat Özal bu oyları sandığa götüreyim ve kendime kazanayım derken, kendi kazdığı kuyuya düşebilir. Zira 26 Mart'ta sandığa gitselerdi "istikrar" adına Özal'a oy verecek olan bu seçmenler bugün sağın temsilcisinin Demirel olduğunun ortaya çıkmasıyla —ve burjuvazi tarafından bunun pazarlanmasıyla— istikrarın güvencesi olarak Demirel'i görebilirler, Özal'a verirsek gene koalisyonlar ortaya çıkar, nasıl olsa Demirel kazanacak, bari ona oy kullanalım da, o gelsin derler. Böylece istikrar meraklısı bu tür oylar açısından da artık Demirel Özal'dan daha avantajlıdır.

Kaldı ki, yerel barajların düşürülmesi "birtakım illerden hiç olmazsa bir milletvekili kapayım" hesabına dayalı olduğundan, salt bu olgu dahi, Özal'ın sağda ikinci parti olmayı peşinen kabullendiğini, sadece iskemle sayısını artırmayı amaçladığını gösterir.

Kısacası, neresinden bakılırsa bakılsın Özal'ın derdine yeni bir seçim sistemi deva değildir. Öyle anlaşılıyor ki, Özal şu veya bu vadede nasıl olsa kaçınılmaz olan bir erken seçimde ANAP'a azami derecede milletvekili çıkarttırmak, DYP'yi koalisyona mahkûm etmek, hatta bu arada RP ve MÇP'yi de devreye sokmak, ondan sonra da "ben gidiyorum" diye çekip gitmek hesabı içindedir.

Sağın adı geçen iki partisi arasında bu didişme ve dalaşmalar sürerken, sosyal demokrasi ne âlemdedir? Bön bön iktidarın kendi kucağına düşeceği düşüyle oyalanıp durmaktadır. Oysa SHP iktidarının, veya ulusal barajın %5'e düşürülmesi halinde parlamentoya girebilecek olan DSP ile gerçekleştirilebilecek olan bir sosyal demokrat koalisyonun önümüzdeki erken genel seçimde sandıktan çıkabilmesinin herhangi bir şansı yoktur.

Açıkça belli ki, mevcut sağ iktidar seçimden sonra ya tümüyle veya kısmen el değiştirerek yerini bir başka sağ iktidara bırakacaktır. Ya DYP tek başına gelecektir, ya da onun ağırlığında (Demirel'in başbakanlığında) ve Özalsız bir DYP-ANAP koalisyonu ufukta gözükmektedir. Özalsız bir ANAP ise parti olma hüviyetini yitireceğinden —zaten ANAP hiçbir zaman partileşememiş olduğundan, sadece Özal'a ve onun IMF'ci, Amerikancı ve 12 Eylülcü misyonuna sırtını dayamış bir menfaat şebekesi olduğundan— bir sağ koalisyon hükümeti gerçekte Demirel'in ve DYP'nin hükümeti olacaktır.

DYP ile demokrasi gelmeyeceğini söylemek için kâhin olmaya gerek yok. Demokratikleşme halk ve demokrasi güçlerinin mücadelesiyle adım adım, mevzi mevzi kazanılacaktır.

Ekonomiye gelince, DYP'nin ekonomik bunalıma ve çöküntüye getireceği herhangi bir çare yoktur. Özal'ın temel ekonomik politikasına karşı bir itiraz getirmeyen, üstelik de "24 Ocak kararları benim başbakanlığım zamanında alındı" diye övünen Demirel'in söylediği tek şey, "bunlar ülkeyi iyi yönetemiyorlar, ben gelirsem yönetirim"-den başkası değildir.

DYP enflasyonu nasıl düşüreceğini söylememektedir, yatırımlar için nereden fon bulacağını bilmemektedir, imalat sektöründeki duraksamanın üstesinden nasıl geleceği hakkında herhangi bir programa sahip değildir, kendisine oy veren kırsal kesimin sorunlarına nasıl birçözüm getireceği, Amerikan ve IMF politikalarıyla büyük bir yıkım içinde bulunan tarım sektöründe ne gibi düzenlemeler yapacağını bilmemektedir. Bu demektir ki, 12 Eylül ve onun ekonomi patronu Özal ülke ekonomisini büsbütün berbat edip çekip gittikten sonra, arkasında bırakacağı ekonomik kaosun üstesinden Demirel de gelemeyecektir.

Evet, doğrudur, 24 Ocak kararları Demirel'in ürünüdür. Türk ekonomisinin iflas bayrağı çektiğinin tescili anlamına gelen 24 Ocak belgesi 1965 sonrasında ekonomiye ve siyasete herkesten fazla damgasını vurmuş Demirel yönetiminin ve AP zihniyetinin kaçınılmaz bir sonucuydu. Petrol fiyatları, Üçüncü Dünyanın yoksullaşması, emperyalizmin, uluslararası tekellerin hakimiyetinin güçlenmesi gibi dış faktörler Türk ekonomisinin iflasının gerekçesi gibi gösterilecekse, onların dümen suyundan giden AP yönetimleri bu olayın baş suçlusudur demektir. Şimdi de Demirel'in yapacağı bir şey yoktur.

Emekçi yığınların üzerindeki ağır yük Demirel'in yeni iktidar döne-

(Devamı 11. sayfada)

Hitler Hayranı Bir Müslüman

Urfa'nın yeni belediye başkanı, göreve başladıktan sonra yaptığı bir açıklamada Atatürkçü ve laik olmadığını söyleyerek dikkatleri çekmişti. Bu yüzden Ankara DGM'si tarafından gözaltına alınmış, sonra da serbest bırakılmıştı. Salıverilme için savcı Nusret Demiral, "na'palım, Atatürkçü olduğunu ikrar edince biz de serbest bıraktık", diyecekti.

"Atatürkçü değilim" diyenleri yargılama tıynetindeki 12 Eylül rejimine karşı olan, resmi ideolojiyi reddeden, Atatürkçü olmadığını söyleyen herkesin demokrasi yanlısı sayılamayacağının örneklerinden birisini Refah Partili aynı belediye başkanı veriyor. Milliyet'ten Özcan Ercan'ın kendisiyle yaptığı bir mülakatta belediye başkanı 141-142'nin kaldırılması gerektiğini savunuyor, fakat aynı söyleşide gazetecinin "Hitler hayranı olduğunuz söyleniyor" sorusunu şöyle yanıtlıyor: "Evet. En büyük Yahudi düşmanı benim. Bu yüzden Belçika'da Yahudilerin sabun yapıldığı fabrikaya çiçek koydum. Keşke Hitler Yahudilerin kökünü kazısaydı."

Hemen belirtelim ki, böyle bir şahısla 141-142'nin kaldırılması ya da Filistin davasının savunulması, veya ABD emperyalizminin bölgemizdeki oyunlarına karşı çıkılması dahil herhangi bir konuda ve herhangi bir surette yanyana bulunmak veya yanyana gözükmek bizim için bir zillettir. Bir utançtır.

Din, iman, Allah adına böylesine bir insanlık dışı, hastalıklı tutum içindeki bir kişiyle ve onun gibi olanlarla hiçbir müşterek yanımız yoktur. Böylelerinin 141-142 kaldırılsın demelerini de istemiyoruz. Onlar dünyaya ve insana bakışları neyse kendi yollarında yürüsünler. Solcuların siyonizme karşı olmaları ve Filistin ulusunun haklı davasını savunmaları ile Urfa belediye başkanı gibi düşünen dincilerin siyonizme bakışı kökten ve tümüyle farklıdır. Sol, herşeyden önce ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını savunduğu, bu hakkın da bağımsız devlet kurma hakkına özdeş olduğunu bildiği için Filistin ulusal kurtuluş savaşını başından beri desteklemektedir. Sol gene aynı ilkesel ve insani nedenlerden ötürü ulusların arasındaki zora dayalı her türlü bağa, dolayısıyla ulusal baskıya karşı olduğu için **siyonizme** karşıdır.

Sol, siyonizme karşıdır, ama Yahudi düşmanı değildir. Siyonizm Yahudilerin geniş kesimleri tarafından destek görmesine, Yahudilik dini fanatik bir din olmasına rağmen anti-siyonizm, anti-semitizm demek değildir. Sol, anti-siyonisttir fakat anti-semit değildir.

Bu nedenle, Müslüman ya da Hıristiyan fanatiklerin anti-siyonizmiyle solun ve tüm demokratların, hümanistlerin anti-siyonizmi kökten ve tümüyle birbirinden farklıdır. Sözünü ettiğimiz fanatikler Yahudi düşmanıdırlar ve bu düşmanlığın ne hümanizmle, ne de demokratizmle herhangi bir ilişkisi olabilir.

Öte yandan Müslüman ve Hıristiyan fanatiklerin —ya da her ulustan ırkçı faşistlerin— Yahudi düşmanlığında birleştikleri görülmektedir.

Örneğin, Türkiye'nin ülkücü faşistlerinin Yahudilere bakışıyla Hitler'in bakışı arasında hiçbir fark yoktur. Bugün Federal Almanya'daki neo-naziler aynen Führer kadar Yahudi düşmanıdırlar. Ve aynı zamanda Türk düşmanıdırlar. Federal Almanya'da fazla Yahudi bulunmadığı için neo-nazilerin somut boy hedefi Türkiyeli göçmen işçilerdir. Nitekim neo-nazi saldırganlığı faşist sokak hareketlerine ve cinayetlerine dönüşmektedir. Alman faşistleri Türkleri öldürmeye, yaralamaya ve dövmeye başlamışlardır. Hitlerin nazileri iktidara gelmeden önce Yahudilere aynı şeyi yapmaktaydılar. Bugünkü naziler açısından ise Yahudilerin yerini Türk olsun, Kürt olsun Türkiyeli işçiler almıştır. Gene aynı naziler aynı derecede Müslüman düşmanıdırlar. Örneğin ülkedeki İtalyan, Yunan, Yugoslav veya Polanyalı göçmenlere değil, başta Türk olmak üzere Arap, Pakistanlı, Afganistanlı Müslümanlara düşmandırlar. Aynı naziler, aynı zamanda, kendi ülkeleri içindeki komünistlerin, yeşillerin ve tüm solun da en azılı düşmanıdırlar.

Benzer bir örneği Fransa'dan verebiliriz: Fransız neo-faşistlerinin şefi Jean Marie Le Pen, iki yıl önce, milletvekilliği sırasında, parlamentodaki bir konuşmasında, İkinci Dünya Savaşı'ndaki Yahudi katliamıyla ilgili olarak toplama kamplarını, gaz odalarını, insan fırınlarını **İkinci Dünya Savaşı'nın küçük bir detayı** olarak nitelemişti. Fransa'da da fazla Yahudi olmadığından neo-faşistlerin baş hedefi oradaki en kalabalık azınlık durumundaki Araplardır. F.Almanya'daki Türk düşmanlığı Fransa'da Arap düşmanlığı halindedir. Türkiyeli Türk ve Kürtlerin son yıllarda artması üzerine Le Pen'ci neo-faşistler Türk düşmanlığına da başlamışlardır. Aynı faşistler aynı zamanda Müslüman düşmanıdırlar.

Şimdi sormak gerekir: F.Almanya'daki değişik her ulustan Müslümanların liderliğine oynayan Cemalettin Hoca, ya da onun din kardeşi, fikirdaşı bizim Urfa Belediye Başkanı nasıl oluyor da neo-nazilerle herhangi bir noktada buluşabiliyorlar. Hitlerin torunları bugün Cemalettin Hoca'nın ya da İbrahim Halil mollanın din kardeşlerini katletmektedirler.

İkinci dünya savaşı Avrupasının nazileri arasında dindar olan da vardı, dinsiz olan da. Genellikle dinsizlik daha ağır basıyordu. Bu nedenle nazizm kiliseye de baskı uygulamış, pek çok din adamını tutuklamış, toplama kamplarına göndermişti. Bugün F.Almanya'nın pekçok kilisesinde o kasabadan nazi kurbanı olan rahiplerin, teologların resimleri bir köşede asılıdır. Nazileri birleştiren ortak nokta ırkçılıktı, sol düşmanlığıydı, demokrasi ve hümanizm düşmanlığıydı. Buna karşılık, Hitlerin müttefiki İtalyan faşizmi katolik taassubunu da içeriyordu. İspanya'nın falanjistleri ve diğer faşistleri ise Franko başta olmak üzere koyu dindardırlar. Na-

zilerin Fransa'daki işbirlikçisi Petein ve ona bağlı Fransız faşistleri de mutaassıptılar. Fakat Latin ırkçılığı Ari ırkçılığıyla kolkola girdiği gibi, Protestan, Katolik ya da dinsiz nazilerle dindar Katolik faşistler, falanjistler vb. bir olmuşlardı.

Bugün dünyada Afrika'dan Güney Asya'ya kadar her üç ırktan ve değişik milliyetlerden, etnik gruplardan, Müslüman vardır. Fakat İslamın fanatikleri, ırkçı ve aynı zamanda İslamlık düşmanı Türk ve Arap düşmanı Avrupalı neo-faşistlerle Yahudi düşmanlığında buluşabilmektedir.

Yirminci Yüzyılın sonlarında hâlâ da ırkçılardan, faşistlerden, herhangi bir dine mensup dinci fanatizmden ve saldırganlıktan sözetmemiz, insanlık açısından utanç vericidir. Ama ne yazık ki bu bir realitedir.

Şayet 2000 yılının eşiğinde seçimle işbaşına gelmiş bir belediye başkanı insanlardan sabun yapılmış olan fabrikaya çiçek koyduğunu söyleyebiliyorsa, Hitler'e hayranlığını belirtip Yahudi soykırımı yetersiz kaldı, tamamlanamadı diye yazıklanıyorsa, veya bir Batı ülkesinin politikacısı aynı Yahudi soykırımı için İkinci Dünya Savaşı'nın bir detayıydı dediği halde, yüzde 10 civarında oy toplamaya devam edebiliyorsa, ya da bir başka ülkede küçücük bir beyaz azınlık nüfusun ezici çoğunluğu olan siyahları dünyanın gözü önünde amansızca ezmeye devam edebiliyorsa, veya emperyalizmin yenisömürgeciliği dünya nüfusunun üçte ikisini kapsayan Üçüncü Dünya'yı böylesine amansızca sömürüyor ve onların mutsuzluğunun nedeni olabiliyorsa ve Batılı ülkelerin 500 milyonu aşkın insanı bu aşağılık duruma karşı hiç tepki göstermiyor, hatta kendi refahlarının o insanların mutsuzluğu üzerine kurulu olduğundan bile habersiz yaşıyorlarsa... insanlık, bilim, teknoloji, özgürlük, birey, kardeşlik, uygarlık ve bir dizi kavramın dünya için gerçekten cilalı sözlerden ibaret kaldığını kabul etmemiz gerekir.

Ne yazık ki, bugün Türkiye toplumu da duyarsızlığın içindedir. Hatta ülkemiz aydınları bile dünyadaki ve ülkedeki sayısız insanlık dışı tutumlar karşısında hangisine kızacaklarını şaşırmış durumdalar. Bu nedenle, belli konularda bir kanıksamışlık gözlenmektedir.

Örneğin Urfa Belediye Başkanı, "Atatürkçü değilim" dediği için gözaltına alındığında bir kısım aydın resmi ideoloji dayatmacılığına karşı haklı bir tepki gösterebilmekte, fakat aynı şahıs Yahudi kasaplığına öykündüğünde kimseden ses çıkmamaktadır.

Öte yandan, ülkemiz solunun kimi kesimlerinde ve unsurlarında popülizmin bir versiyonu olarak zuhur eden İslamcı muhabbeti yurttaşlara din ve vicdan özgürlüğünü savunma demokratlığının ötesine geçmiştir. Nitekim, 163'ün kalkmasını canla başla savunan kimi solcularımızın, yukarıda sözünü ettiğimiz nazi celladı hayranlığına karşı suskun kalmaları da ibret vericidir. Acaba bu suskunluk, muhayyel, mutasavver ve müstakbel müttefikimiz din kardeşlerimizi küstürmemek için midir, yoksa demokrasi adına haklarını savunduğumuz dincilerimizin ne denli insanlıktan yoksun olduklarının ikide bir ortaya çıkmasının yarattığı mahcubiyeti geçiştirmek için midir, ya da "aman kimse duymasın", "ört üstünü gitsin" ya da "ben duymamış olayım" tutumundan mı kaynaklanmaktadır?

Bu sorunun yanıtı o suskunlara aittir. Böylesine hayati bir konuda susmanın getirdiği suçluluk ve utanma duygusu da! ■

TSİP VE BİRLİK

(7. sayfadan devam)
lesiyle vurgulama mahiyetinde derli toplu bir kez daha yineledik. Bu noktayı 15. kuruluş yıldönümünde yinelememizin nedeni, tüm TSİP'lilere bu birlik sürecinde **her bakımdan** aktif bir çaba ve özveri düştüğünü yeniden ve yeniden vurgulamak gereği duymamızdır.

15 yıl içinde gerek düşünsel planda, gerekse pratikte işçi sınıfının ideolojik, politik ve örgütsel bağımsızlığına ve mücadelenin sürekliliğine ve birlikçiliğe TSİP'lilerin verdikleri önem tüm TSİP'lilerin özverileriyle hep canlı ve dipdiri kalmıştır. Bu görevlerimiz, artık birliğin kuvveden fiile çıkma sürecine girdiği, bir kaç yıla kadar sonuca ulaşmasının hiç de hayalcilik olmadığının anlaşıldığı, hem dünya solunun, hem de ülkemiz solunun yoğun, ciddi ve zengin düşünsel ve pratik çabalardan geçmekte olduğu, ve **yeni bir döneme** girdiği şu sıralarda, yukarıda andığımız somutluklardadır.

Anılan yıldönümü vesilesiyle tüm TSİP'li arkadaşları ve gene aynı vesile ile kalıcı ve güçlü bir birlikten yana olan soldaki tüm arkadaşlarımızı bu ortaklaşa çabalara ve hep birlikte kollektif iradeyi **temellerinden başlayarak** inşa etmeye çağırıyoruz. ■

SERMAYEDEN DEMİREL'E...

(9. sayfadan devam)
minde sürecektir. Yığınlar hem ekonomik hakları hem de demokrasi için çileli ve uzun vadeli bir mücadeleyi omuzlayacaklardır. Bu ülke Demirel'i başbakanlıkta tam üç kez denemiştir. Onu dördüncü kez işbaşına getirirken toplumun "acaba bu kez tutar mı?" diye bir umudu ya da beklentisi, hatta merakı yoktur. Demirel yeniden işbaşına gelecekse, bu, Özal'dan kurtulma arzusunun sonucundan başka bir şey olmayacaktır. Bu durumun da asıl sorumlusu, radikal bir muhalefet yapamayan, 12 Eylül'den ve onun IMF'ci, Özalcı ekonomisinden bizar olmuş yığınları sola doğru açabilecek hiçbir şey yapamayan CHP'nin geleneksel oylarını aşamayan sosyal demokrasi olacaktır. Sosyal demokratlar, kendilerini seçimler sonrasının iktidar partisi gibi görmeyi bir yana bırakıp, gelecek dönemin ana muhalefet partisi olmaya şimdiden hazırlanmalıdır.

Ne var ki, sosyal demokrasinin o dönemdeki muhalefeti de omuzlayıp götüreceğine dair hiçbir belirti bulunmamaktadır. Bu olgu ise mevcut olan ve yarın da süreceği anlaşılan muhalefet boşluğunun ancak ve ancak sol tarafından doldurulabileceğini çok çarpıcı bir şekilde göstermektedir. ■

Çin'deki Olayların Düşündürdükleri

Çin Halk Cumhuriyeti'nde ağırlığını öğrencilerin ve bir ölçüde de işçilerin oluşturduğu kitle hareketleri biçiminde yansıyan ve karşısında orduyu bulan olaylar, parti ve hükümet içindeki görüş ayrılıkları ve iç mücadeleler konusunda Batı basını dışında bilgi sahibi değiliz. Bu konuda Batı kaynaklı olmayan resmi ve kısa açıklamalar ise yönetimde ağır basan tarafın görüşlerini ifade ettiklerinden onlar da bilgilendirici ve aydınlatıcı nitelikte değiller.

Bununla birlikte, kimi veriler herhangi bir tereddüde yer bırakmayacak açıklıkta. Örneğin adında Halk Ordusu ibaresini taşıyan bir ordunun halkın üzerine ateş açmasını ve gösterileri acımasızca bastırmak istemesini, "karşı devrimci bir hareketin bastırılması", "çapulculara, serserilere hakettikleri dersin verilmesi" gibilerinden resmi açıklamaları paylaşmağa olanak yok.

Gösteri yapanların daha fazla demokrasi istemelerini, reformların derinleştirilmesini arzu etmelerini karşı-devrimci diye nitelemek kolay bir yakıştırmadır. Ama ondan da daha önemli olanı, olayın en önemli yanı, hangi taleple gelmiş olursa olsunlar gösterileri yapanların üzerine ateş açılmış olmasıdır.

a) Gösteri yapanlar silahsızdırlar. Yani silaha sarılıp bir iç savaş başlatmış değildirler ki, ordu kendisini savunduğunu iddia edebilsin.

b) Göstericiler, talan, yağma gibi çapulculuk davranışları içinde değildirler.

c) Göstericiler kendilerine karşıt gördükleri başka sivillere de saldırmış, sokak arbedeleri başlatmış değillerdir. Ne yazık ki, ateş açan ve kan döken taraf hükümet olmuştur. Şu halde, şu anda partiye ve hükümete hakim basan kanadın silah kullanma emrini vermesi için hiçbir meşru ya da haklı gerekçesi yoktur.

Sosyalist ülkeler sayısız ekonomik, siyasal ve toplumsal sorunlarla karşı karşıyadırlar. Bu sorunların çözümü kapalı rejimlerle ve monolitik yapılarla bulunamaz. Sorunların çözümü ve karşılaşılmış olan tıkanıkların aşılması ancak ve ancak açıklıktadır, çoğulculuktadır, çünkü yığınların bu sorunları kavramasında ve onlara sahip çıkmasındadır. Resmi görüş dışında çeşitli görüşlerin bulunması, sorunların en geniş yığınların önünde ve onlarla birlikte tartışılması katılımcılığı, dinamizmi getirecektir. İktidardaki komünist partileri şayet yığınları ikna edemiyorlarsa, kendilerinden farklı düşünenler karşısında ideolojik ve politik bakımdan yenik düşüyorlarsa beğenmedikleri akımlara ve eylemlere "karşı-devrimci" nitelemesiyle zor kullanmaları kudret değil, zaaf alametidir.

Sorunların çözümü sosyalist demokrasinin ilkelerine uymakta ve o mekanizmaları işletmekte aranmalıdır. Demokratizasyon süreci bu ülkelerden bir ikisinde kapitalizmin restorasyonuna yol açma istidatı taşıyor bile olsa, orada yığınların (çoğunluğun) tercihi bu yönde olacak ise azınlığın kendi görüşlerini silah zoruyla kabul ettirmeye kalkışması, hem yanlıştır, hem de beyhudedir.

Kaldı ki, çeşitli başarısız deneylerden geçmiş olsalar bile sosyalist bir ülkede işçilerin, yığınların büyük çoğunluğunun artı değer sömürüsünü geri getirmek için seferber olacaklarına inanmak güçtür. Bu bakımdan, o ülkelereki reform ve demokratikleşme taleplerini kestirmeden "kapitalizme geri dönme" diye nitelemektense, mevcut duruma, ekonomik çıkmazlara, iktidardaki bürokrasiye, monolitik ve üniformluk anlayışına, parti ve yönetici elit imtiyazlarına karşı tepkiler ve arayışlar olarak bakmak doğru olur. Nitekim ÇHC'deki kitle gösterilerinde en belirgin şekilde dile getirilen tepkiler rüşvet ve yolsuzluklara karşıdır.

Öte yandan, Çin yönetiminde ağır basan kesimin ekonomi alanında bir takım adımlar atarken demokrasiyi daha da kısma eğilimi taşıması, sosyalizm adına herhangi bir "kalkınmacı", pragmatik anlayışı yerleştirmeye çalışması, üzerinde önemle durulması gereken bir husustur.

Sözkonusu ülkelerdeki komünistlerin, diğer Marksistlerin yapacakları şey bilimsel sosyalizmin özüne geri dönmek ve hangi pratik, ya da pragmatik nedenlerden olursa olsun, ortaya çıkmış olan deformasyonları yenmek olmalıdır. Teorideki doğruların somut hayatla her zaman bire bir çakışmaması, uzun bir geçiş süreci içinde zikzakların yaşanabileceğinin kavranması ne teorinin inkârını getirmelidir, ne de mevcut deformasyonun (çarpık bir sosyalizmin) zor yoluyla dayatılmasının günün birinde o çarpıklığın kendiliğinden düzeleceğinin sanılmasını.

Tüm sosyalist ülkeler birbirinin pek benzeri sorunlarla ve zorluklarla karşı karşıyadırlar, ama hepsinin çözüm yolu da sosyalist demokrasinin genişletilmesinden, yığınların en geniş katılımının, aktivitesinin sağlanmasından, desantralizasyon yoluyla halk inisiyatifinin hayatın her alanına ağırlığını koymasından geçmektedir ■